

2017

Årsberetning

04.04.2018

Nord-Aurdal kommune

Foto: Katrine Kammerud

INNHALDSFORTEGNELSE

1	Økonomi	1
2	Medarbeidere og arbeidsmiljø	7
3	Ledelse og stab	9
4	Oppvekst og kultur	11
5	Helse, omsorg og velferd	16
6	Teknisk og næring	22
7	Vedlegg: Kvalitet og ressursbruk sammenlignet med andre	27

INNHALDSFORTEGNELSE - DETALJERT

1	Økonomi	1
1.1	Resultat.....	1
1.2	Økonomisk resultat sammenlignet med andre kommuner	4
1.3	Investeringsregnskapet	4
1.4	Balansen	5
1.5	Finansforvaltningen.....	5
1.6	Vurdering av den økonomiske situasjonen – oppsummering.....	5
2	Medarbeidere og arbeidsmiljø	7
2.1	Medarbeidere og arbeidsmiljø	7
2.2	Etisk standard	7
2.3	Diskriminering	7
2.4	Nærvær og fravær	7
2.5	Kjønnsbalanse og likestilling.....	8
2.6	Kompetanse.....	8
3	Ledelse og stab.....	9
3.1	Politisk ledelse	9
3.2	Rådmannskontoret.....	9
4	Oppvekst og kultur	11
4.1	Barnehage.....	11
4.2	Grunnskole	12
4.3	Nord-Aurdal læringscenter.....	13
4.4	Kultur og service	14
5	Helse, omsorg og velferd	16
5.1	Generelt.....	16
5.2	Valdres lokalmedisinske senter (VLMS)	16
5.3	Fagernes legesenter	17
5.4	Omsorg og rehabilitering.....	17
5.5	Tilrettelagte tjenester.....	19
5.6	Familiens hus.....	20
5.7	NAV Valdres.....	21
6	Teknisk og næring	22
6.1	Areal og Næring.....	22

6.2	Valdres brannforebyggende avdeling	22
6.3	Brannvesenet.....	23
6.4	Teknisk drift	24
6.5	Eiendomsforvaltning	25
6.6	Drift og vedlikehold	25
6.7	Renhold	26
6.8	Kirkelig fellesråd	26
7	Vedlegg: Kvalitet og ressursbruk sammenlignet med andre	27
7.1	Finansielle nøkkeltall og adm., styring og fellesutg., konsern.....	27
7.2	Barnehager, konsern	28
7.3	Grunnskoleopplæring, konsern.....	29
7.4	Introduksjonsordningen, konsern	32
7.5	Kultur, konsern	32
7.6	Kommunehelse, konsern.....	34
7.7	Pleie og omsorg, konsern	35
7.8	Barnevern, konsern	37
7.9	Sosialtjenesten, konsern	38
7.10	Brann og ulykkesvern, konsern	40
7.11	Vann og avløp, konsern	40
7.12	Samferdsel, konsern.....	42
7.13	Avfall og renovasjon	42

1 ØKONOMI

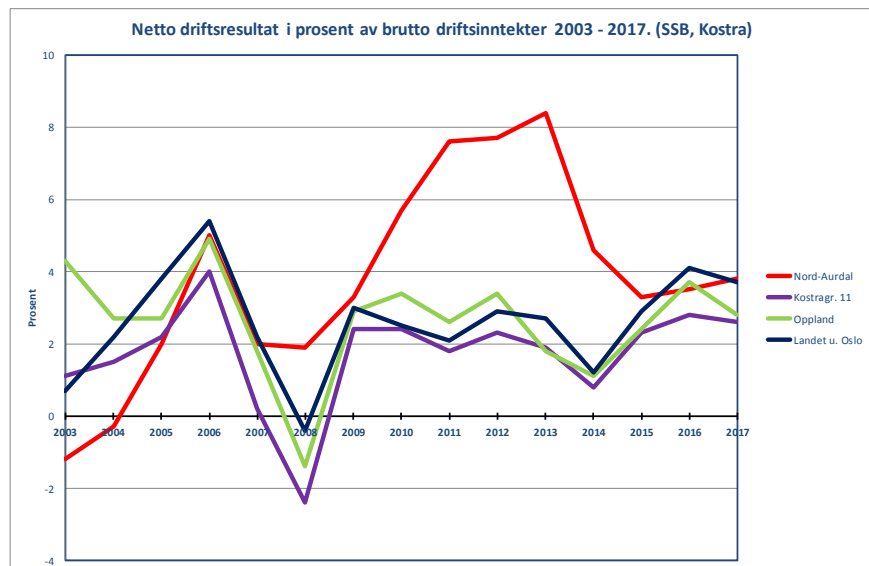
1.1 Resultat

Nord-Aurdal kommune har et solid økonomisk resultat for 2017 og resultatet er innenfor de målene kommunestyret har satt. Det gode resultatet skyldes i hovedsak at eksterne forhold har bedret balansen og at kommunen i vesentlig grad har unnlatt å bruke avsatte reserver. I tjenesteproduksjonen er det et overforbruk på 7,1 mill. kr.

Netto driftsresultat

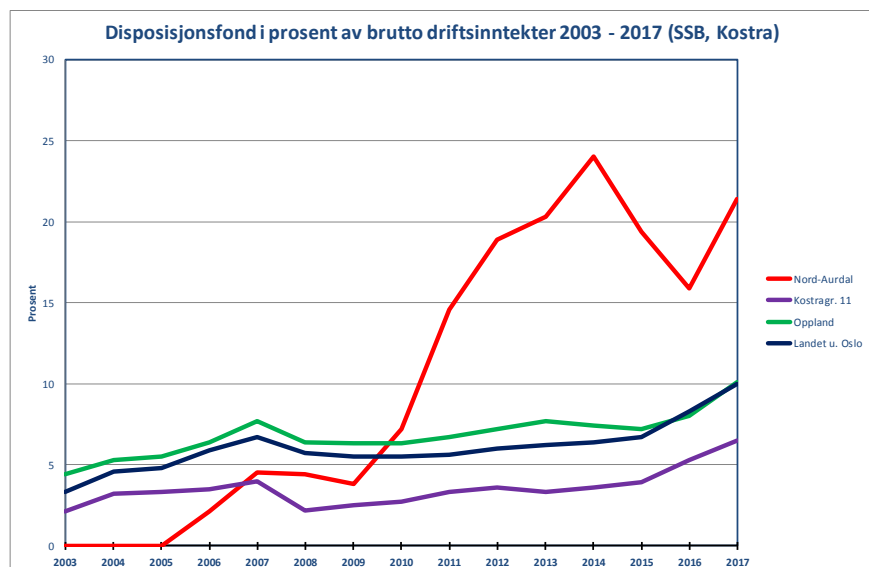
Netto driftsresultat er 23,7 mill. kr som utgjør 3,46 % av brutto driftsinntekter. Korrigert netto driftsresultat¹ er 3,52 %. Det er et bra resultat, over anbefalingen fra teknisk beregningsutvalg om minst 1,75 %.

Figuren viser utvikling i netto driftsresultat (konsern) sammenlignet med relevante kommunegrupper.

Disposisjonsfond

Det ordinære disposisjonsfondet er ved utgangen av 2017 på 110 mill. kr som utgjør 16,0 % av sum driftsinntekter. Forutsatt at kommunestyret avsetter resultatet på disposisjonsfond, vil det ordinære disposisjonsfondet utgjøre 125 mill. kr (18,2%). Kommunen er da over målet om at avsetningen skal være minimum 10% og bør være på 15%. Disposisjonsfondet har økt, det var 106 mill. kr (16,1%) etter at resultatet for 2016 var avsatt.

Disposisjonsfond premieavvik er 34,6 mill. kr, som tilsvarer kommunens akkumulert premieavvik. Det

¹ Netto driftsresultat korrigert for premieavvik. Korreksjonen er vist i Årsregnskapet 2017, note 17.

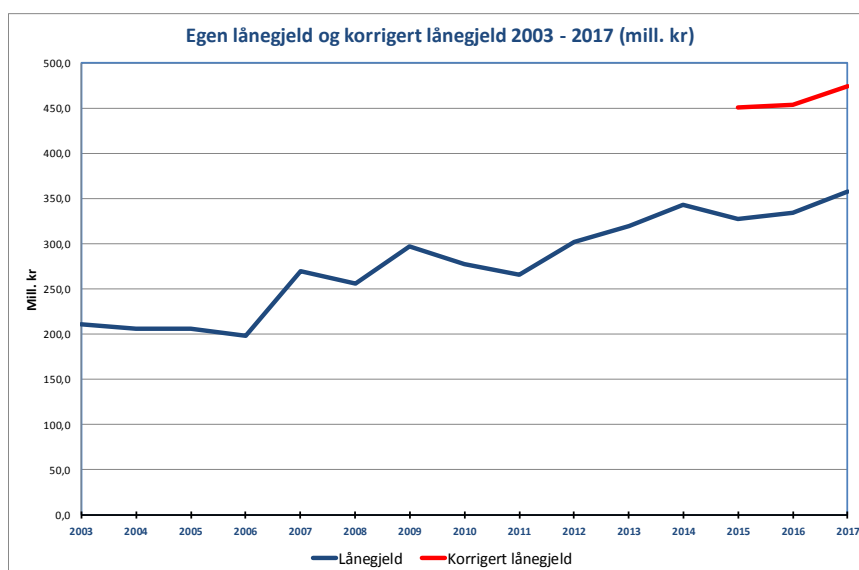
er brukt 0,4 mill. kr av fondet, det er differansen mellom premieavvik i 2017 og akkumulert premieavvik fra tidligere år.

Samlede disposisjonsfond utgjør ved årsskifte 145 mill. kr. Kommunen har solide avsetninger på disposisjonsfond sammenlignet med andre kommuner. Figuren foran viser samlede disposisjonsfond (konsern) sammenlignet med relevante kommunegrupper.

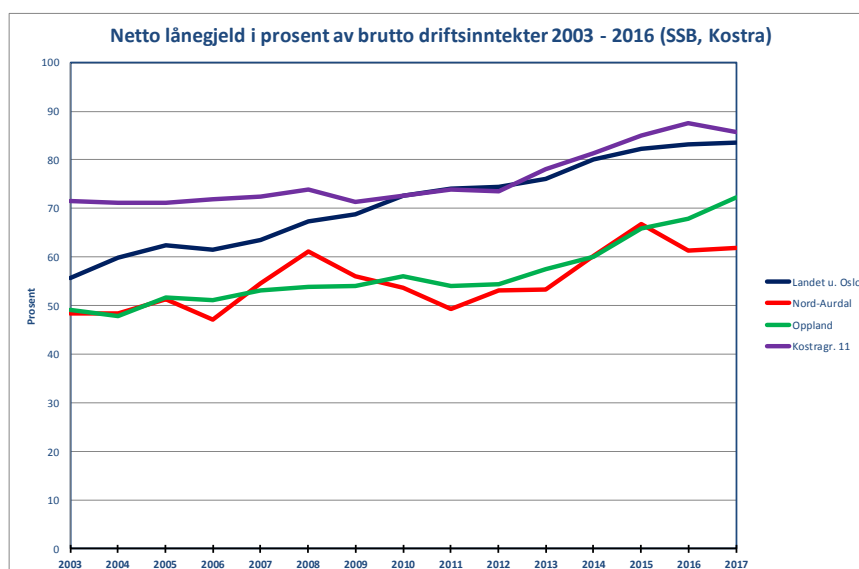
Kommunen bør ha relativt store disposisjonsfond fordi en er inne i en periode med store investeringer, bør kunne takle et normalt rentenivå og fordi gjeldende økonomiplan viser reduksjon av disposisjonsfondet i økonomiplanperioden.

Gjeld

Lånegjelda er 357 mill. kr som utgjør 52,1 % av sum driftsinntekter. Lånegjelda økte med 23,5 mill. kr fra 2016. Figuren viser utviklingen i lånegjeld. Kommunen betjener en andel av lånegjelda til VLMS-E gjennom husleie. Denne andelen er anslått til 117 mill. kr, inkludert dette utgjør lånegjelda 474 mill. kr (69,2 %).

Et av nøkkeltallene for gjeld, som brukes i KOSTRA, er netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter. Figuren nedenfor viser netto lånegjeld i prosent (konsern) sammenlignet med relevante kommunegrupper. Nord-Aurdal har lånegjeld noe under gjennomsnittet i Oppland og markert lavere enn kostragruppe 11 (sammenlignbare kommuner) og landet.

Viktige årsaker til resultatet

Resultatet i driftsregnskapet utgjøres av et overforbruk i virksomhetene, høyere inntekter på finansområdet enn budsjettet og at en ikke fullt ut har trengt å bruke av reserverte tilleggsbevilgninger. Vesentlig høyere skatteinntekter enn forventet er den klart viktigste enkeltfaktoren bak resultatet.

Resultat i virksomhetene

Virksomhetene har et samlet overforbruk på 7,1 mill. kr som utgjør 1,0 % av brutto utgifter.²

Det er vesentlige overforbruk i to virksomheter (overforbruk i prosent av virksomhetens brutto utgifter og i mill. kr):

Omsorg og rehabilitering	4,2%	4,8 mill. kr
Tilrettelagte tjenester	6,5%	4,9 mill. kr

Virksomheten Omsorg og rehabilitering har et overforbruk på 4,8 mill. kr, som utgjør 4,2%. Overforbruket består i hovedsak av høyere lønnskostnader og større kjøp av tjenester fra andre enn budsjettet. Lønnskostnadene er 3,4 mill. kr over budsjett når en tar med sykelønnsrefusjon³. Dette utgjør en overskridelse på 4,3% på lønnsbudsjettet. Det er videre et overforbruk på 2,0 mill. kr på kjøp fra andre, dette er i hovedsak merutgifter til brukerstyrt personlig assistent (BPA) og kjøp av vikartjenester. Denne bevilgningen er overskredet med 33%.

Virksomheten Tilrettelagte tjenester for barn, unge og voksne har et overforbruk på 4,9 mill. kr, som utgjør 6,5%. Lønnskostnadene er 3,9 mill. kr over budsjett når en tar med inntektene fra sykelønnsrefusjon⁴. Dette utgjør en overskridelse på 7,4% på lønnsbudsjettet. Det er videre et overforbruk på 2,5 mill. kr på kjøp fra andre, en overskridelse på 25%. Virksomheten fikk statlige tilskudd på 1,8 mill. kr ut over budsjett (tilskudd til ressurskrevende tjenester og vertskommunetilskudd). Avvikene er i forhold til revidert budsjett, der virksomheten ble styrket med 1,9 mill. kr⁵.

Fem av virksomhetene har drevet med et mindreforbruk på til sammen 4,3 mill. kr, noe som bidrar vesentlig til det gode resultatet.

Finansområdet

Finansområdet ga inntekter på 14,8 mill. kr over budsjett.

	Avvik fra budsjett	
	1000 kr	
Virksomhetene		
Rådmannskontoret	-1 095	
Barnehage	-166	
Barneskole	-694	
Ungdomsskole	-1 135	
VLMS	-1 207	
Omsorg og rehabilitering	4 817	
Tilrettelagte tjenester	4 926	
Familiens hus	301	
NAV i Valdres	232	
Kultur og service	806	
Teknisk og næring	324	
Sum	7 110	7 110
Finansområdet		
Frie inntekter	-7 081	
Renter	-2 233	
Integreringstilskudd	-3 121	
Kraft inkl. konsesjonsavgift	-2 342	
Eiendomsskatt	-81	
Utbytte	-671	
Andre forhold	732	
Sum	-14 797	-14 797
Reserverte avsetninger		
Lønnsvekst 2017, ubrukt reserve	-3 393	
Lønn plo og brann, ubrukt reserve	-2 442	
Private barnehager, ubrukt del av reserve	-500	
Til rådm.'s disp.	-533	
Andre forhold	-171	
Sum	-7 039	-7 039
Til formannsk. og ordf. disp.		-8
Avskrivning		-26
Sum regnskapsmessig mindreforbruk		-14 760

² Regnskapet for den enkelte virksomhet er vist i Årsregnskap 2017 (regnskapsskjema 1B, tabell 1.6, som er rapport på det nivå kommunestyret har vedtatt budsjettet, samt en mer detaljert rapport i tabell 2.1.).

³ Brutto lønnskostnader er 9,3 mill. kr over budsjett, sykelønnsrefusjonen utgjør nær 5,9 mill. kr.

⁴ Brutto lønnskostnader er 8,1 mill. kr over budsjett, sykelønnsrefusjonen utgjør 4,2 mill. kr.

⁵ Formannskapssak 029/17 den 29.06.2017.

Kommunen fikk 7,1 mill. kr mer i frie inntekter enn budsjettet. Dette skyldes bedre skatteinntang enn forventet, lokalt og nasjonalt.

På renteområdet fikk kommunen et resultat som er 2,2 mill. kr bedre enn budsjettet. Dette skyldes større rentebærende saldo på innskudd enn forutsatt og at det ble tatt opp mindre lån enn budsjettet og at låneopptaket ble gjort helt på slutten av året.

Inntekter fra salg av kraft ble nesten 2,2 mill. kr bedre enn budsjettet og inntekt fra konsesjonsavgift nær 0,2 mill. kr høyere. Kommunen har kraftrettigheter på 30 GWh. Vi oppnådde en pris i markedet på 28,0 øre/kWh mens det i budsjettet var forutsatt en pris på 22,1 øre/kWh.

Det er betalt 18,5 mill. kr i avdrag, i samsvar med budsjett. Det er 4,0 mill. kr mer enn lovens minstekrav, noe som gir kommunen noe større økonomisk handlingsrom framover.

Reserverte avsetninger

Området reserverte avsetninger hadde et mindreforbruk på 7,0 mill. kr.

En lønnsvekst i 2017 som ble noe lavere enn forutsatt, ga et mindreforbruk på 3,4 mill. kr. I tillegg var det avsatt en lønnsreserve på 2,4 mill. kr som ikke ble benyttet, denne var satt av grunnet usikkerhet i lønnskostnader innen brannberedskap og pleie og omsorg.

1.2 Økonomisk resultat sammenlignet med andre kommuner

Nord-Aurdal kommune oppnår gode resultat sammenlignet med landets øvrige kommuner.

Vi har rangert alle landets kommuner etter netto driftsresultat, disposisjonsfond og netto lånegjeld⁶. Nord-Aurdal skiller seg mest positivt ut når det gjelder disposisjonsfond, her er vi nr. 27 i landet og 3. best i Oppland. Også målt i

Økonomisk resultat, plassering blant landets kommuner	2017	2016
Netto driftsresultat	141	210
Disposisjonsfond	27	45
Netto lånegjeld	103	114

netto lånegjeld ligger vi godt an i forhold til kommunene for øvrig, vi er nr. 103 i landet og nr. 4 i Oppland. Netto driftsresultat er i overkant av gjennomsnittet i landet, vi har et netto driftsresultat (konsern) på 3,8 % mens landet utenom Oslo har 3,7 %. Vi er kommune nr. 141 i landet rangert etter denne parameteren og nr. 18 i fylket. På alle tre parametre rangerer kommunen høyere i 2017 enn i 2016.

1.3 Investeringsregnskapet

Investeringene er i hovedsak gjennomført som planlagt, se nærmere omtale i eget vedlegg.

Investeringsregnskapet er gjort opp med et udekket beløp på 11,7 mill. kr. Årsaken til det udekkede beløpet er at utgiftene til de store investeringsprosjektene ble vesentlig lavere enn forutsatt og at det derfor ble tatt opp langt mindre lån i 2017 enn budsjettet. Det udekkede beløpet dekkes ved kommunestyrets behandling av årsregnskapet ved å vedta et tilsvarende låneopptak i 2018 (eller bruk av egenkapital). Kommunen har god likviditet og konsekvensen av at deler av finansieringen i en

⁶ Rangeringen er basert på foreløpige KOSTRA-tall, konsern. Kilde SSB.

periode er finansiert ved bruk av ledig likviditet, er at kommunen har spart renteutgifter.

Byggingen av ny ungdomsskole (NAUS), rehabilitering av Valdreshallen og ny vannforsyning og høydebasseng har alle lavere utgifter i 2017 enn budsjettet. Prosjektene er forventet å sluttføres innenfor vedtatt kostnadsramme, men en større andel av utgiftene kommer i 2018 enn det en forutsatte i budsjettet for 2017.

Prosjekt	Regnskap	Budsjett	Avvik
Biler hjemmetjenesten	1 861	1 799	62
Vann, avløp - RAMMEBEVILGNING	3 247	2 900	347
Vannforsyning og høydebasseng Fagernes-Leira	13 089	25 531	-12 442
Veier, gater - RAMMEBEVILGNING	2 500	2 500	0
NAUS, nybygg	34 376	70 000	-35 624
Valdreshallen rehabilitering	13 504	25 000	-11 496
Kulturformål - lysrigg Kulturhuset	380	360	20
Omsorgsboliger Aurdal, vanntåkeanlegg	1 617	2 500	-883
Institusjonspl. demente Aurdal, omb. underetasje	0	90	-90
Trådløst stamnett	254	250	4
Kjøp/salg av eiendom	-5 564	0	-5 564
Sum			-65 666

1.4 Balansen

Balansen er presentert i Årsregnskapet 2017 i tabell 1.3. Tabellen til høyre viser en sammenstilling av balansen (mill. kr).

Eiendeler			Egenkapital og gjeld		
	2017	2016		2017	2 016
Anleggsmidler	1 382	1 286	Egenkapital	346	296
Omløpsmidler	252	232	Langsiktig gjeld	1 211	1 154
			Kortsiktig gjeld	77	67
Sum	1 634	1 518		1 634	1 518

Arbeidskapitalen er økt med 9,5 mill. kr og likviditeten er solid. Sum anleggsmidler har økt med 96,2 mill. kr fra 2016 til 2017. Disse består i det vesentligste av faste eiendommer og anlegg, som har økt med 44,4 mill. kr til 567 mill. kr, og pensjonsmidler, som har økt med 51,4 mill. kr til 715 mill. kr. Kommunens bankinnskudd er økt med 12,8 mill. kr til 167 mill. kr.

1.5 Finansforvaltningen

Finansforvaltningen i 2017 er i samsvar med reglementet. Løpende rapportering til kommunestyret er gjort i kvartalsrapportene og rapport for året er tatt inn i Årsregnskap 2017. Se også eget vedlegg med gjeldsrapport.

1.6 Vurdering av den økonomiske situasjonen – oppsummering

Nord-Aurdal kommune har et **godt økonomisk resultat** i 2017. Kommunen har brukt mer på tjenesteyting i 2017 enn planlagt og har et overforbruk innen pleie og omsorg.

Netto driftsresultat er godt, det er i overkant av kommunestyrets målsetning og godt over det som nasjonalt er anbefalt som et nedre nivå. Netto driftsresultat er tilnærmet likt gjennomsnittet i landet (utenom Oslo).

Kommunen har bygd opp disposisjonsfondet i 2017. Det ble mulig da pensjonsutgiftene ble vesentlig lavere enn forventet og rammetilskuddet ble noe økt i revidert nasjonalbudsjett⁷. Kommunen er blant landets beste i 2017, målt i størrelsen på disposisjonsfondet.

Årene 2016 og 2017 har demonstrert viktigheten av et solid disposisjonsfond. Kommunen kunne øke driftsutgiftene og finansiere nye investeringer gjennom budsjettrevisjoner gjennom året, uten å gjøre

⁷ Disse forholdene ble hensyntatt i en budsjettrevisjon der disposisjonsfondet ble styrket med 20,7 mill. kr, KS-sak 071/17 den 23.11.2017.

nedskjæringer på andre områder midt i driftsåret, fordi dette kunne finansieres med disposisjonsfondet.

Kommunens egen lånegjeld er moderat, men tar en hensyn til den delen av av lånegjelda i VLMS-E som kommunen betjener gjennom husleie, er vi på det nivået kommunestyret har vedtatt som et øvre tak (som en målsetning). Netto lånegjeld ligger lavere enn for kommunegrupper det er relevant å sammenligne seg med.

Nord-Aurdal kommune har en **solid finansiell stilling** ved utgangen av 2017. Disposisjonsfondet er solid. Lånegjelda er lavere enn i sammenligningsgruppene og en relativt liten andel er renteeksponert. Avdragene noe høyere enn lovens minstekrav og premieavviket settes av på fond.

Nord-Aurdal kommune står overfor **vesentlige økonomiske utfordringer**. Den kanskje største og viktigste er å få styring med ressursbruken innen pleie og omsorg og få utgiftene her ned på nivå med sammenlignbare kommuner. KS-konsulent sin analyse av Tilrettelagte tjenester bekreftet at kommunen har langt høyere kostnader i pleie og omsorg enn behovene skulle tilsi⁸. Videre viser gjeldende økonomiplan at kommunen har en stor utfordring i å skape balanse i driftsbudsjettet. Kommunen møter en sterk økning i kapitalkostnader (direkte og indirekte) grunnet investeringer i skoler, Valdres lokalmedisinske senter, Valdreshallen og omsorgsboliger.

Kommunen står overfor vesentlige utfordringer i å dempe veksten i kapitalkostnader og tilpasse drifta til høyere kapitalkostnader, høyere driftskostnader og strammere inntektsrammer.

⁸ KS-K rapport 15/2017. Analyse av tilrettelagte tjenester Nord-Aurdal kommune.

2 MEDARBEIDERE OG ARBEIDSMILJØ

2.1 Medarbeidere og arbeidsmiljø

Ved utløpet av 2017 sysselsatte Nord-Aurdal kommune totalt 567 årsverk. Av disse var 89 interkommunale stillinger, slik at kommunen alene hadde 478 årsverk.

2.2 Etisk standard

Nord-Aurdal kommunes etiske standard er nedfelt i personalhåndbok og etiske retningslinjer. Det er i 2017 arbeidet frem utkast til felles etiske retningslinjer for politikere og arbeidstakere. De nye retningslinjene planlegges innført i 2018.

Kommunen har etablert rutiner for varsling etter retningslinjer fra KS, og har en egen varslingsgruppe som håndterer slike saker. I 2017 hadde gruppa ingen saker til behandling.

2.3 Diskriminering

Kommunen arbeider aktivt og systematisk etter diskrimineringslovenes bestemmelser.

Alle stillingsannonser har denne formuleringen: «Nord-Aurdal kommune er opptatt av å reflektere mangfoldet i befolkningen og oppfordrer derfor alle kvalifiserte kandidater til å søke, uavhengig av alder, kjønn, nedsatt funksjonsevne, nasjonal eller etnisk bakgrunn.»

Jf. gjeldende tilsettingsreglement skal minst en søker med innvandrerbakgrunn kalles inn til intervju, dersom han eller hun er kvalifisert for den aktuelle stillingen.

Planer på kommunenivå sikrer gjennomgående fokus på universell utforming og inkludering.

2.4 Nærvær og fravær

Avtalen om inkluderende arbeidsliv bidrar til større bevissthet blant kommunens ledere og medarbeidere, om nærværsarbeid og sykefraværstiltak.

Det samlede målet for kommunen i 2017 var 93 % nærvær / 7 % fravær. Resultatet ble 91,6 % nærvær / 8,4 % fravær. Målet er ikke nådd, dog er det samlede fraværet lavere enn i de foregående år. Tallene viser store forskjeller mellom virksomhetene. Noen virksomheter har svært høyt fravær (Tilrettelagte tjenester, Omsorg og rehabilitering og Barnehagene). Dette øker gjennomsnittet. Det er og blir rettet særlig innsats mot avdelingene med høyest fravær.

Erfaringen viser at fokus på arbeidsmiljø, forebygging, tilrettelegging og tett oppfølging ved sykefravær gir positive resultater.

Det er løpende samarbeid mellom virksomhetene og HR-avdelingen, IA-rådgiver, NAV og bedriftshelsetjenesten HAVA.

2.5 Kjønnsbalanse og likestilling

Kommunens toppledelse har to menn (rådmann og en av kommunalsjefene) og tre kvinner (kommunalsjefer og HR-sjef). Blant virksomhetsledere er det også god kjønnsbalanse. Når det gjelder øvrige grupper ser vi det tradisjonelle skillet mellom kvinne- og mannsdominerte yrker. Nord-Aurdal kommune har utfordring i å rekruttere menn til helse og omsorg, oppvekst, renhold og merkantile oppgaver. Innen teknisk virksomhet er rekruttering av kvinner krevende. Nord-Aurdal kommune har som mål at alle arbeidssøkere stiller likt, forutsatt at de oppfyller grunnleggende krav som skikkethet og formell utdanning/realkompetanse.

Etter de lønnspolitiske retningslinjene skal man vurdere lønn med hensyn til «skjevheter i forhold til andre grupper med tilsvarende arbeidsoppgaver». Kvinner og menn med lik utdanning og sammenlignbart ansvarsområde skal ha samme grunnlønnsplassering.

I 2017 var nær 80 % av de ansatte kvinner og 20 % menn. Gjennomsnittsalderen for kvinner var 46,8 år og for menn 49,8 år. Gjennomsnittlig årslønn for kvinner var kr 448 556, og for menn kr 495 808.

2.6 Kompetanse

Nord-Aurdal kommune har stort fokus på rekruttering av riktig kompetanse, samt kompetanseutvikling i organisasjonen.

Arbeidsmiljøutvalget fordeler årlig kompetansemidler til virksomheter og enkeltmedarbeidere etter søknad. Potten for 2017 var 240 000 kroner. Det blir søkt om betydelig mer enn det som er avsatt, hvilket vitner om at virksomheter og enkeltmedarbeidere er opptatt av å øke sin kompetanse.

Det ble brukt omkring 2,3 millioner kroner til kurs og opplæring (inkl. kost og oppholdsutgifter) i Nord-Aurdal kommune i 2017. Dette inkluderer alle typer møter, seminarer og kurs som medarbeiderne deltok på i løpet av året.

Nord-Aurdal kommune har i 2017 hatt 4 deltakere på nasjonal Innovasjonsskole ved Høgskolen Innlandet på Lillehammer. Aktuelle kompetanseheving er støttet av KS og Fylkesmannen i Oppland.

3 LEDELSE OG STAB

3.1 Politisk ledelse

I 2017 har det vært avholdt 10 kommunestyremøter, mot 12 i 2016. Kommunestyret behandlet 92 saker i 2017, mot 133 saker i 2016. Det har vært 11 møter i formannskapet hvor de behandlet 45 saker i 2017, mot 13 møter hvor de behandlet 52 saker i 2016. Det ble avholdt 8 møter i planutvalget som behandlet 89 saker i 2017, mot 10 møter i 2016, hvor de behandlet 93 saker. Hovedutvalget har hatt 5 møter med 9 saker totalt i 2017, mot 6 møter med totalt 14 saker i 2016. Det ble gjennomført dialogseminar og budsjettkonferanse.

3.2 Rådmannskontoret

Arbeidet med revidering av tre kommunedelplaner for perioden 2018-2029 startet i år; kommunedelplan for *barnehage og skole, helse og omsorg og kultur, idrett og friluftsliv*. Planene skal behandles politisk tidlig i 2018. Handlingsdel til *kommunedelplan for trafiksikkerhet* ble rullert i 2017.

Den årlige kvalitets- og utviklingsrapporten for grunnskolen var oppe til politisk behandling i september.

Gjennom året ble det satt i gang et arbeid for å utvikle en helhetlig flyktningetjeneste. Dette medførte en omorganisering der avdeling *introduksjon* ble egen virksomhet og fikk en navneendring til *Lærings-senteret*. Det ble etablert tilbud om grunnskoleopplæring for voksne, der det ble inngått samarbeidsavtale mellom kommunen og Valdres folkehøgskole. Arbeidet med å utvikle tjenesten fortsetter i 2018. Øystre Slidre trakk seg ut av samarbeidet fra høsten 2017.

På folkehelseområdet har årets viktigste oppgaver vært tilrettelegging og gjennomføring av ulike barnefattigheds- og integreringsprosjekt, tverrfaglig arbeid med 3 kommunedelplaner, gjennomføring av årets sommervandring, igangsetting av rusforebyggingsprogrammet «UTSETT», spillemiddelordningen, SATS-arbeid og gjennomføring av faste trenings- og barselgrupper.

Byutvikling på Fagernes, videre arbeid med Samordnet areal- og transportstrategi for regionsenteret Fagernes – Leira (SATS), har vært en av hovedoppgavene på plansida i 2017. Kommunen har videre vedtatt følgende reguleringsplaner: Sanderstølen hyttegrenn, Kvitvella kraftverk med nærområde, Rokkehaugen (planendring 2017), Brattstølen hyttegrenn 2 og Tranebærsletta. I tillegg kommer en del mindre endringer og øvrig planrelatert arbeid.

HR-avdelingen har i 2017 hatt fokus på videre utvikling av sentrale HR-områder som rekruttering, ressursstyring, medarbeideropplæring og lederstøtte. Det er innført flere elektroniske løsninger på lønn- og personalområdet som skal effektivisere og forbedre informasjonsflyten og kvaliteten på arbeidet ut mot virksomhetene. Interne rutiner er revidert, for å sikre samsvar med nye systemer foruten gjeldene lov- og avtaleverk. HR-avdelingen har hatt tett samarbeid med bedriftshelsetjenesten, NAV og IA-rådgiver samt løpende dialog med lederne i organisasjonen.

Økonomifunksjonen har ansvar for økonomiplan, årsbudsjett, regnskap, innfordring og rapportering gjennom året. I tillegg til å ha en controllerfunksjon, er den også en servicefunksjon for politikere,

kommunens administrasjon og virksomhetsledere, samtidig som lover, forskrifter og offentlig rapportering på alle disse områdene skal tilfredsstilles. Et hovedmål har vært å videreutvikle gode styringsverktøy. Regnskapsavdelingen leverte årsregnskap innenfor tidsfrist og med høy kvalitet. Avdelingen fører også regnskapet for Kirkelig Fellesråd, Valdres Natur- og Kulturpark og Kommunerevisjonen IKS.

Skatteoppkreveren for Valdres nådde målene om økt skatteinngang for 2017. For Nord-Aurdal kommune var den totale økningen på nærmere 12 millioner, hvorav 7,855 mill. tilfaller kommunen. Skatteoppkreveren klarte å innfri 6 av 7 resultatkrav innen innfordring, men restansene er 3,8 mill. høyere pr 31.12.17 enn det var 31.12.16. Arbeidsgiverkontrollen oppnådde ikke kravene satt fra Skatt øst i 2017. Det ble gjennomført 23 kontroller i Valdres-kommunene, noe som tilsvarer 1,9 % av alle opplysningspliktige. I september tok vi i bruk en vakant hjemmel på 0,6 årsverk til å styrke arbeidsgiverkontrollen. Etter hvert som nødvendig kompetanse kommer på plass, anser vi dette for å være en god løsning for å imøtekomme kravene vedrørende kontrollaktiviteten.

4 OPPVEKST OG KULTUR

4.1 Barnehage

Måloppnåelse og resultat

Fokuset på kvalitet i barnehagen har fortsatt i 2017 der leder- og voksenrolle, språk, barns medvirkning og kompetanseheving blant medarbeidere har hatt fokus. Resultatene er ikke nødvendigvis enkle å måle, men det er gjennomført ståstedsanalyse (for medarbeidere) og foreldreundersøkelse i alle barnehagene. Resultatet av undersøkelsene jobbes videre med i den enkelte barnehage.

Det legges stor vekt på gode overganger fra barnehage til skole på alle nivåer i virksomheten. Barn og foresatte skal være godt informerte og trygge i overganger, og den røde tråden fra barnehage til skole skal være godt synlig for alle.

Barnehagen driftes svært økonomisk effektivt sammenlignet med alle andre, og regnskapet viser er lite underforbruk.

Sentrale hendelser og aktiviteter

- Ny *rammeplan for barnehagen* trådte i kraft høsten 2017, og den er blitt tydeligere på barnehagens forpliktelser. Implementering av rammeplanen er godt i gang.
- I 2017 kom en utvidelse av retten til barnehageplass for barn som fyller ett år i løpet av november.
- Utkast til *kommunedelplan for barnehage og skole 2018 – 2029* ble lagt ut på høring i november. Det er gjennomført felles SU-møte for alle barnehagene for å gi høringsuttalelser.
- Stort fokus på tidlig innsats og kvalitet i barnehagene, spesielt gjennom de menneskelige ressursene og voksenrollen.
- Det gode arbeidet fra satsingen *språkløyper* er videreført ved å ha fokus på et godt språkmiljø og språkutvikling.
- Det er gjennomført en satsing på svømmeopplæring for de eldste barna i barnehagen som har vært vellykket og vil videreføres.
- Foreldresamarbeid er en naturlig og selvsagt del av barnehagens arbeid.
- Kompetanseheving for alle medarbeidere:
 - Felles planleggingsdager, pedagogiske ledertreff, fagarbeidertreff og personalmøter.
 - En medarbeider tar barnehagelærerutdanning.
 - Flere assistenter har tatt og tar fagbrevet i barne- og ungdomsarbeiderfaget.
 - To avdelingsledere i styrerutdanning. Med dette har fire av fem avdelingsledere fullført lederutdanning.
- Praktisk pedagogisk veileder har veiledning med nyutdannede barnehagelærerne. Jobber også med forebygging og tidlig innsats gjennom veiledning til personalet. Utviklingsarbeid med fokus på *endring og utvikling* på egen avdeling.
- Helhetlig utnyttelse av medarbeiderressursene til det beste for barna i hele kommunen, på tvers av barnehager. Flere medarbeidere har vært involvert i rulleringsprosess og bytte av arbeidsplass/ barnehage.

Rapportere og forklare vesentlige avvik

Sykefraværet i barnehagene er høyere enn måltallet på 10 %. Mange tiltak er satt i verk og vil fortsette framover, og det samarbeides med HR og NAV i dette arbeidet.

Mange flere enn det er plass til søker sentrumsnære barnehager. Det er også en økning i antall små barn i barnehagen og det er flere med lengre oppholdstid. Dette medførte utvidelse av en avdeling i Skrautvål barnehage fra høsten 2017.

Det har vært krevende å rekruttere tilstrekkelig antall barnehagelærere, særlig når det må rekrutteres gjennom barnehageåret.

4.2 Grunnskole

Måloppnåelse og resultat

Hvert år leveres en kvalitets- og utviklingsrapport til kommunestyret, der grunnskolens arbeid og resultater beskrives grundig.

På nasjonale prøver høsten 2017 skårer elevene på 5., 8. og 9. trinn på nasjonalt nivå eller marginalt under. Eksamensresultatene i norsk skriftlig ligger noe under landsgjennomsnittet, mens matematikk og engelsk er omtrent likt med landssnittet.

Tall fra elevundersøkelsen viser en for høy andel som føler seg mobba 2-3 ganger pr. måned eller oftere. Tallene er på linje med landsgjennomsnitt for NABS. På NAUS har det variert noe, og i 2016 (publisert sist) er tallene noe høyere for NAUS enn landssnittet.

Regnskapet viser at det økonomiske resultatet går omtrent i balanse. Sykefraværet på begge skolene er lavt og ligger på ca. 4 %. Totalt sett leverer skolene tilfredsstillende resultater innenfor det eksisterende økonomiske handlingsrommet.

Sentrale hendelser og aktiviteter

- Ungdomsskolen har flyttet driften til Røn etter en hektisk vår/høst med ut- og innflytting og klargjøring for nytt skoleår. Gamle NAUS er revet, og nybygg er påbegynt.
- NAUS har i samarbeid med HAVA bedriftshelsetjeneste gjennomført medarbeiderundersøkelse i forbindelse med flytteprosess og planlegging ny skole.
- Utkast til *kommunedelplan for barnehage og skole 2018-2029* har vært lagt ut på høring.
- Utviklingsområdet *Vurdering for læring* med deltakelse i Utdanningsdirektoratet sitt utviklingsprogram er avslutta, og arbeidet fortsetter lokalt.
- Utviklingsområdet *Unger i utvikling* har fortsatt i 2017 med fokus på overordna del og nettverksarbeid rundt ny læreplan.
- Prosjekt *Veslefrikk*, folkemusikkopplæring for 3.trinn, er starta i 2017, og prosjekt *Korps i skolen* for 4.klassinger fortsetter.
- Skolene gjennomfører en mengde aktiviteter for alle klassetrinn gjennom skoleåret. Dette er satt opp i en egen *aktivitetskalender* og viser stort mangfold og bredde.
- Mobilfri skole ble innført f.o.m. august 2017.
- *Arbeidslivsfag* ble innført høsten 2017 som alternativ til språkfag på 9. og 10. trinn.

-
- Opplæringsloven § 9A er revidert og trådte i kraft august 2017. Skolene har utarbeidet plakater for aktivitetsplikten, mal for aktivitetsplan og rutiner for håndtering av saker.
 - Brukerundersøkelse er gjennomført for SFO, og har blant annet resultert i samarbeid med Fagernes il og Valdres storhall om *Aktivitet for alle*.
 - Kommunen har hatt totalt fem lærere med i nasjonalt program for videreutdanning. I tillegg er det flere som tar studier på eget initiativ. Tre norsklærere på NAUS har deltatt på norsklærernettverk i regi av Fylkesmannen og Høgskolen Innlandet.

Rapportering og forklaring avvik

Skolene har ikke kunne fatte enkeltvedtak om spesialundervisning i tilstrekkelig grad på grunn av manglende sakkyndige vurderinger fra PPT Valdres i overgangssaker og nye saker.

Skolene har også i 2017 hatt store utfordringer med å nå kompetansemål innen IKT og digital kompetanse på grunn av manglende utstyr, nettverksutfordringer og kompetanse.

Elevsaker knytta til psyko-sosiale forhold og samhandling preger skoledagen. Dette har vært spesielt merkbart da det har vært lange perioder uten helsesøster.

Rekruttering av nok og kompetente lærere er krevende. Tilgangen til lærere er ytterligere vanskeliggjort etter innføringen av nye kompetansekrav.

4.3 Nord-Aurdal læringssenter

Helhetlig oppsummering og vurdering

Introduksjon ble egen tjeneste med egen virksomhetsleder fra 1.august 2017. Fra samme dato opphørte samarbeidet mellom Nord-Aurdal og Øystre Slidre, og tjenesten byttet navn til *Nord-Aurdal læringssenter*.

Læringssenteret bosetter flyktninger etter avtale med IMDi og har i tillegg ansvar for norskopplæring og introduksjonsprogram.

Kommunestyret vedtok i KS- 110/16 å redusere antall bosettinger fra 20 til 15 i 2017, etter anmodning fra IMDi. Det ble i realiteten bosatt 16 (familiegjenforening) og omfattet både enslige og familier.

Sentrale hendelser og aktiviteter

Et nytt *helsespringbrett* ble startet høsten 2016, i samarbeid med miljøarbeidertjenesten og karriere Oppland. Prosjektet har fem deltakere, fire av dem er fra Nord-Aurdal.

Læringssenteret jobber aktivt og utadrettet med å etablere flere språkpraksisplasser og har hatt deltakere i introduksjonsprogram både innen offentlig og privat sektor. I Nord-Aurdal er det 18 språkpraksisplasser, av disse er åtte i kommunens virksomheter.

I løpet av året har Læringssenteret hatt 70 elever i opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Senteret har bosatt til sammen 25 personer i 2017, herav ni i Øystre Slidre og 16 i Nord-Aurdal. Nord-Aurdal kommune har nå til sammen 88 personer som de har et oppfølgingsansvar for.

Læringssenteret har sammen med kulturskolerektor starta prosjektet *Vennekoret* med 16 deltakere fra Læringssenteret. Deltakerne lærer norsk gjennom sang.

Det ble oppretta grunnskoleopplæring for voksne der tjenester kjøpes av Valdres folkehøgskole. Ansvar for samarbeidet ligger hos Læringssenteret. Av 18 deltaker har 16 vært fra Nord-Aurdal kommune.

Læringssenteret har et *Frisklivprosjekt*. Her har deltakerne deltatt i organisert fysisk aktivitet i Valdres storhall to timer hver uke.

Nord-Aurdal læringssenter er ett av to sentre (av totalt 20) i Oppland som tilbyr prøver for privatister. Læringssenteret har hatt 11 deltakere oppe til *Statsborgerskapsprøven*, der fire var privatister. Det har vært 39 deltakere oppe til *prøve i samfunnskunnskap*, av disse var 4 privatister. Det har vært 67 deltakere oppe til *norsk skriftlig og muntlig prøve* på ulike nivåer, av disse var 16 privatister.

Rapportering og forklaring avvik

Det kommer flere barnefamilier enn tidligere. Barnefamilier har behov for annen oppfølging enn enslige, og det kreves tettere samhandling med øvrige tjenester i kommunen. Nord-Aurdal kommune ser at det er behov for å utrede en mer helhetlig praksis for integrering og har satt i gang et arbeid for å få til en bedre og tettere samhandling mellom de ulike tjenestene i kommunen.

4.4 Kultur og service

Nord-Aurdal ble i 2017 rangert på tredje plass i kulturbarometeret til Telemarksforskning. Kulturområdet er synlig i media og en god omdømmebygger for kommunen.

Revidert kommunedelplan for kultur, idrett og friluftsliv ble lagt ut på høring.

Kulturavdelingen arrangerte i samarbeid med næringslivet og lag og foreninger 10-årsjubileum for Fagernes by.

Kulturskolen i Nord-Aurdal har flest elever av kulturskolene i Valdres og et variert tilbud som når mange, med grupper i ballett, jazzdans, hallingdans, visuell kunst, teater, barnekor, musikkbarnehage, Småtrølltreff (musikk i livets begynnelse) og musikkterapi. I tillegg tilbys individuell opplæring på ulike instrumenter. I Valdres samarbeider kulturskolene tett om lærerkrefter og om instruksjon knyttet til folkemusikk og Ung i Valdres. Kulturskolen er viktig samarbeidspartner med Nord-Aurdal barneskole i forbindelse med Korps i Skolen, klassekorpsundervisning for hele 4. trinn. Høsten 2017 mottok kulturskolen Kriblemidler fra Oppland fylke til prosjektet Veslefrikk i skolen. Gjennom prosjektet får alle 3. klassingene i kommunen opplæring i hardingfele og tradisjonsdans.

Ny kulturskolerektor startet 1. august. 20 % stillingsressurs er knyttet til Vennekoret, som er bruk av sang som verktøy i språkopplæringen for elever ved introduksjonssenteret.

Kultur og helse mottok midler fra Helsedirektoratet som muliggjorde videreføring av prosjektet *Den sangen kan jeg*. Tiltaket tar i bruk musikk for demente i hverdag og behandling, og kan vise til gode resultater.

Nord-Aurdal folkebibliotek hadde i 2017 økning i antall utlån, og besøkstallet holdt seg på samme nivå som året før. Dette bekrefter at biblioteket er viktig både som møteplass og som en arena for å låne litteratur, filmer og tidsskrifter. I løpet av året har biblioteket blant annet hatt flere arrangement for barn, unge og voksne. Biblioteket mottok prosjektmidler fra Oppland fylkesbibliotek og arenamidler fra Nasjonalbiblioteket.

Valdres sommersymfoni er etablert som en helårsaktør. Prosjektet *Instrumenter i fokus* er et talent- og rekrutteringsprogram for instrumentene obo, fagott, harpe, kontrabass og kirkeorgel. Det driftes av konsulent i 100 % stilling og sørger for aktiviteter utover det ganske land. Valdres sommersymfoni disponerer kontorplass i Sentralen i Oslo, i tillegg til på Fagernes. Kursene har svært god søkning, og ca. 350 barn/ungdom/studenter kommer til Valdres hvert år. Festivalen er i ferd med å etablere seg som en av de viktigste festivalene i Norge for klassisk musikk. I 2017 fant rundt 7500 publikummere veien til festivalens konserter. Nytt i 2017 var samarbeidet med Den Norske Ballettskole om Valdres sommerballett.

Nord-Aurdal kommune satser på frivilligheten, og våren 2017 ble det ansatt ny leder på Frivillig-sentralen. Kommunestyret vedtok ny organisering, og sentralen er nå organisert som en avdeling under virksomheten kultur og service. Et allmøte for medlemsorganisasjonene skal avholdes to ganger i året. Medlemsorganisasjonene kan bruke lokalene gratis, og dette har ført til en betydelig økning i lag og organisasjoner tilknyttet sentralen. En kokk ble ansatt i 50 % stilling i samarbeid med NAV. I løpet av året har sentralen hatt personer på språkpraksis, arbeidspraksis og en fra kriminalomsorgen som har hatt samfunnstjeneste.

Ungdomskonsulenten/Ungdomsklubben arbeider med ungdomsrådet, musikk- og filmverksted, kveldsåpent på Fagernes bowling og Ungdommens kulturmønstring (UKM). Valdres har hatt jevn og god påmelding til mønstringen, mens det på landsbasis har vært en nedadgående tendens. Ungdomskonsulenten driver valgfaget Sal & Scene i kulturhuset i samarbeid med NAUS. Dette har vært et populært valgfag med 60 elever fordelt på to lærere. 21. desember vedtok kommunestyret å bevilge midler til drift av ungdomshus i det gamle Misjonshuset, som ligger sentralt i Fagernes sentrum.

Kvitvella kino opplevde en nedgang i besøket i 2017, og det har vært ekstra kostnader knyttet til opplæring av nye maskinister og billettører, samt til vedlikehold av utstyr. I kulturhuset har det vært stor aktivitet. Riksteatret har hatt fire forestillinger og Teater Innlandet har hatt fem. Det er mange lokale og eksterne aktører som har leid seg inn og satt opp forestillinger i forskjellige sjangere. Det har generelt vært god publikumsoppslutning på de forskjellige arrangementene, særlig de lokale. Det ble kjøpt inn ny lysrigg og konferansehøytalere til kulturhuset i 2017, og kulturhuset og kinoen fikk ny felles hjemmeside.

Kommunen fikk høsten 2017 ny og mer brukervennlige hjemmesider.

5 HELSE, OMSORG OG VELFERD

5.1 Generelt

Noen hendelser gjennom året:

- Kommunestyret vedtok i juni ny lokal forskrift for tildeling av langtidsopphold i institusjon eller tilsvarende bolig. Forskriften innebærer økt omfang av tilsynslegefunksjon, fysioterapitjenester og sykepleietjenester i bemannende omsorgsboliger med til sammen 3,7 årsverk.
- Det ble vedtatt å etablere barnebolig for to barn, økning med åtte nye årsverk når tiltaket er ferdig etablert i 2018. Boligen var klar til innflytting på høsten og innfasing med avlastningshelger startet.
- I Familiens hus ble det vedtatt å øke antall stillinger i barneverntjenesten med ett årsverk og ett årsverk helsesøster som øremerkes skolehelsetjenesten.
- I intermediæravdelingen ble avdelingssykepleierstillingen vedtatt som fast stilling fra 2018.
- Framforhandlet ny arbeidstidsordning med Sykehuset Innlandet for jordmødre i beredskaps- og følgetjeneste som et beholde-/rekrutteringstiltak fra 01.09.17.
- Omsorg og rehabilitering, tildelingskontoret og intermediæravdelingen har deltatt i læringsnettverket «Gode pasientforløp» i regi av KS og Helsedirektoratet.
- KS konsulent gjennomført driftsgjennomgang/granskingsrapport av Tilrettelagte tjenester med kostraanalyser av pleie og omsorg. Rapporten følges opp med aktuelle tiltak.
- Revisjon av kommunedelplan for helse og omsorg startet i 2017.
- Startet planlegging av 24 nye institusjonsplasser i Aurdal.
- Krevende ferieavvikling på sommeren grunnet mangel på sykepleiere.
- Lyktes ikke med å rekruttere nye ledere til PPT og Tilrettelagte tjenester i 2017.
- VIP-kampanjen på rekruttering av sykepleiere og vernepleiere var en suksess og flere nye ansettelser ble gjort.
- Tilsatt 100 % økonomirådgiver som bistår virksomhetene i forberedelser og utarbeidelse av rapportering, utarbeider oversikt og prognoser på vedtakstimer, ansvar for refusjonsordningen for ressurskrevende tjenester m.m..
- Frisklivssentralen fikk også i 2017 kr. 350 000 til prosjektet «Integrering, helse og livsstil»

5.2 Valdres lokalmedisinske senter (VLMS)

Virksomhet VLMS består av interkommunale tjenester som: Intermediæravdeling med kommunale akutte døgnplasser, legevakt og jordmortjeneste samt tjenester for Sykehuset Innlandet: Spesialistpoliklinikk, kreftpoliklinikk, dialyse og røntgen.

Legevakten har hatt en økning på om lag 480 konsultasjoner i 2017 sammenlignet med 2016. Intermediæravdelingen har hatt 262 innleggelser på Intermediærplass og 249 på Kommunal akutte døgnplasser (KAD). Avdelingen fikk ansvar for KAD rus og psykisk helse og 12 av 249 pasienter er lagt inn med rus og/eller psykisk helse i 2017. Antall innleggelser er en liten økning fra 2017, størst økning på KAD. Nord-Aurdal kommune har i 2017 hatt 109 pasienter på intermediær og 97 pasienter på KAD. Det var 133 fødsler i Valdres som er en nedgang på vel 20 fødsler fra 2016, men antallet er mer sammenlignbart med 2015. En fødsel på VLMS.

Det er et tett og godt samarbeid med Sykehuset Innlandet om tjenester som er etablert og videreutvikling av tjenestetilbudet. I 2017 er det lagt ned tid og arbeid i akuttmedisinprosjektet som skal prøves ut i 2018. Prosjektet finansieres med midler over statsbudsjettet.

5.3 Fagernes legesenter

Fagernes legesenter har også i 2017 hatt høy aktivitet. Året har i stor grad vært preget av at vi i mai fikk installert et nytt datajournalsystem. Systemet har bydd på en rekke utfordringer som har medført merarbeid og forsinkelser.

7 116 pasienter er tilknyttet Fagernes legesenter. Listetak p.t. er 7200. Antall henvendelser til legesenteret var 36 453 (2016: 36 286), gjennomsnittlig ventetid på telefonen: 2 min 19 sek.

I 2017 fikk legesenteret ny skrankeløsning blant annet for å ivareta diskresjon og taushetsplikt. Løsningen fungerer bedre.

Medarbeidere

To medarbeidere gikk av med pensjon i 2017. En av fastlegene sluttet for å gå over i stilling som overlege ved Intermediæravdelingen. Det er generelt et lavt sykefravær. Trivselen oppfattes som god.

Økonomi

Legesenteret har en sunn økonomi og drives innenfor vedtatte budsjettrammer

5.4 Omsorg og rehabilitering

Institusjon Fagernes

Institusjonen har 30 plasser, fordelt på korttidsplasser, langtidsplasser og avlastningsplasser. Det er en økning i behovet for kartlegginger av ulike karakter, noe som krever kompetanseheving av medarbeiderne. For imøtekomme nye krav med hensyn til pårørendestøtte, er det etablert dialog med pårørende om målsettinger og det gjennomføres målsamtaler ved innkomst. Beleggsprosenten var i 2017 på 84,36, mot 92,72 i 2016. Det var flere langtidsopphold (13/27) og noe færre korttidsopphold (407/330) enn året før. Gjennomsnittlig tid på langtidsplass er 2,2 år. 37 personer døde på institusjon i 2017 (29 i 2016).

Aurdal omsorgssenter

Pågangen er stor og det er mangel på institusjonsplasser i kommunen. Dette innebærer at pasientene blir værende i bolig lengre enn det sykdomsforløpet tilsier.

Prosjekter og tiltak

1. **GPS – velfredsteknologi.** Kameraregistrering i fellesareal på omsorgsboligen er iverksatt fra desember 2017. Dette har hatt god effekt, og gjør at vi klarer oss med to nattevakter totalt på Aurdal Omsorgssenter.
2. **Musikkterapi:** sangstund 2 ganger pr uke. Fortsetter til juni 2018. Prosjektet viser en tydelig effekt gjennom spontan glede og mestring hos pasientene. En klart forebyggende effekt.
3. **Dagaktivitetstilbud** er videreført fra 2016. I 2017 ble det kjøpt inn bålpanne og en del aktiviseringsverktøy (bowlingsett og spill).

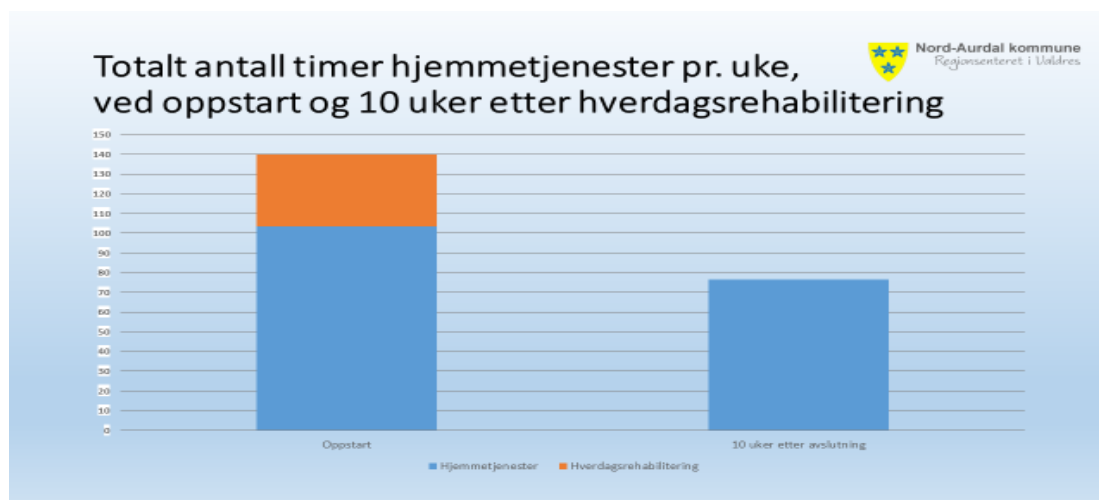
4. **Demensplan:** jamfør demensplan ble 10 % stilling avsatt i turnus til demenskoordinator. Fagplanen skal revideres i løpet av 2018.
5. **Kjøp av plasser:** kommunen kjøpte fortsatt åtte institusjonsplasser for demente i Sør-Aurdal kommune.

Hjemmetjenesten

Kartlegging viser at hjemmetjenesten har hatt en økning på 537 pasienter fra 2016 til 2017 og at timeantallet (omfanget av tjenester) har økt med 2 808 timer fra 2016 til 2017.

Kommunen ansatte en fagarbeider i 100 % stilling i 2017 for å utføre tjenesten personlig assistanse (PA) etter omlegging av tre tidligere BPA-ordninger (Brukerstyrt personlig assistanse). Dette har i stor grad vært vellykket.

Hverdagsrehabilitering: Hjemmetjenesten har implementert hverdagsrehabilitering som arbeidsmetode fra 2017, og det er ansatt fysioterapeut i 100 % stilling med fagansvar. 45 brukere fikk hverdagsrehabilitering, dette er 25 flere enn året før. Det dokumenteres stor økning i fysisk prestasjon hos brukerne som har gjennomført rehabiliteringen. I snitt vises en prestasjonsøkning på 24 %. I snitt rapporterer brukerne økt mestring med 27,6 %.

Gjennom året er bruk av omsorgsboligene i Aurdal og Fagernes registrert. Dette viser at det er lavere frekvens på utskifting her enn i institusjon og det er i henhold til formålet.

Fysio- og ergoterapi

2017 var første året med iverksatte tiltak fra fagplanen for fysio- og ergoterapitjenesten. Totalt sett er det økende antall henvisninger og dermed undersøkelser og behandlinger sammenlignet med tidligere år. Gjennomsnittlig antall henvisninger til kommunal fysioterapeut ligger på ca. 190 pasienter/år de fire siste år, med en økning på over 225 de to siste år. Hos fysioterapeutene med driftsavtale er antall pasienter stabilt på +/- 800/år.

Fra februar ble 50 % av stillingen som ergoterapeut flyttet fra hjemmetjenesten til Tilrettelagte tjenester. Ergoterapeuten opplever sin kompetanse som veldig relevant der, da en viktig del av denne kompetanse er å legge til rette bl.a. for aktiviteter slik at bruker kan mestre hele eller deler av aktiviteten. Antall saker variere noe fra år til år, og har et gjennomsnitt på 112 saker/år de siste sju år.

Kjøkken

Målet med kjøkkendrifta er hjemmelaget mat med lokal forankring og tilberedt fra bunnen av. Fisk serveres to til tre ganger i uka. Mer grønt i maten gir også bedre livskvalitet for den enkelte og bedre økonomi for institusjonen.

Matombringing til hjemmeboende har i løpet av 2017 blitt kraftig redusert, og kommunen har redusert inntekt på kr 87 020 sammenlignet med 2016.

Medarbeidere

Virksomheten nådde ikke målet på 8 % sykefravær. Resultatet ligger vel 2 % over målet. Virksomheten jobber målrettet med midlertidige tilrettelegginger for den enkelte ansatte.

Det er mangel på sykepleiere, noe som innebærer økt belastning på de sykepleierne som er her.

5.5 Tilrettelagte tjenester

Virksomheten har blant annet ressurseffektivisering gjennom evaluering av enkeltvedtak og tjenestenivå, samt tilpasninger av turnus og bemanningsplaner. Det er også jobbet med endringer i lederstruktur og organisering. Deler av avdeling Leira er delt i to ansvarsområder. Disse er 1. Leirali og ambulerende turnusområde og 2. Kongsvegen bofellesskap og Øvrevegen bofellesskap. Det har vært prioritert å iverksette tiltak i ledertetthet, nærværarbeid og kompetanseheving, samt videreutvikle ansvars- og oppgaveforskyvning med HR-avdelingen knyttet til turnus/ arbeidsavtaler/ hjemmelsoversikt/ rekrutteringsprosess.

Tilrettelagte tjenester har hatt tre tilsyn fra Fylkesmannen og ett fra Arbeidstilsynet. Det ble ikke avdekket avvik, noe som er en god referanse på at satsingsområder på fag og kompetanse har hatt ønsket effekt.

Rådmannen besluttet i 2017 å engasjere KS Konsulent AS i arbeidet med å få økt kontroll med ressursbruken i virksomheten. Rapporten inneholdt en grundig kartlegging av virksomheten, og peker på flere fokusområder og anbefalinger til det videre arbeidet.

I november 2017 ble det konkludert med å engasjere eksternt byrå i arbeidet med rekruttering av to avdelingsledere. Andre tiltak innen kompetanse og rekruttering:

- OU-prosjekt m/ekstern prosessleder. Tema i prosjektet: Autoritet i lederrollen, myndiggjøring av medarbeidere, kultur og holdning. Pågår ut 2018. Oppdraget finansieres i hovedsak av OU-midler fra KS.
- Gjennomført e-læringskurs, eksterne kurs og internundervisning med fokusområder tvang/makt, trusler og vold på arbeidsplassen, kosthold og ernæring, målrettet miljøarbeid, hygiene/smittevern, autisme, legemiddelhåndtering, dokumentasjon. Alle medarbeidere har gjennomført kompetanseheving innen ett eller flere av områdene.

-
- Utdanning: fire medarbeidere har bestått fagbrev i helsefag. Flere er under utdanning og ventes ferdige ila 2018/19. To medarbeidere tar videreutdanning i Helserett 2017/2019. Én medarbeider tar videreutdanning i tverrfaglig veiledning 2017/2019.
 - Gjennomført kurs i turnusplanlegging. Samhandling på tvers av virksomheter. Fortsetter satsning på økt turnuskompetanse i 2018

Tilrettelagte tjenester har deltatt i flere tverrfaglige samarbeid med andre virksomheter. Renholdsprosjektet er et samarbeid med renhold om å overta deler av tjenester gitt som praktisk bistand. Prosjekt Helsespringbrett i samarbeid med Karrieresenteret i Oppland og Læringssenteret hvor fire av fem fremmedspråklige deltakere kvalifiserte til å kunne søke helsefagutdanning. Virksomheten har startet opp kartlegging bruk av velferdsteknologi for brukerne. Det er gjennomført kartlegging av bruk av diverse alarmer, og prosjektet forventes startet opp i 2018. Det er startet et arbeid med kommunens boligstruktur hvor en skal utrede videre ønsker og muligheter i samarbeid med aktuelle pårørende og verger i 2018.

Bedriftshelsetjenesten har gjennomført prosjekt på Lia -Vold og trusler på arbeidsplassen. Smittevernkontakter har kurset internt i forhold til tiltak som skal forebygge/hindre smittespredning av sykdommer som noro-virus, influensa, forkjølelse.

5.6 Familiens hus

Det ble rekruttert kommunepsykolog som startet opp i juni 2017. Kommunepsykologen jobber 40 % med behandling og 60 % med råd og veiledningstjenester. I samarbeid med avdeling psykisk helsearbeid har kommunepsykologtilbudet ført til en styrking av tilbudet til barn og unge i kommunen.

Psykisk helsearbeid har oppfølging av ca. 150 brukere og tok i bruk evalueringsverktøyet FIT (Feedback informerte tjenester) i 2017. FIT vil styrke de faglige vurderingene i tjenesten når metoden er ferdig implementert. Ved siden av hjemmebaserte oppdrag har tjenesten blant annet deltatt i gruppesamtaler på NAUS, gjennomført samtalegrupper for voksne, og fulgt opp ungdommer på ruskontrakt. Tjenesten har også deltatt aktivt i skolehelsetjenesten i deler av 2017, primært som deltagelse i oppfølging etter uventet dødsfall. I 2017 har 13 jenter og gutter under 18 år fått oppfølging. Dette er en relativt omfattende omstilling i forhold til tidligere praksis, og har forankring i sentrale føringer. Jamfør boligsosial handlingsplan er det avdekket at kommunen har behov for å etablere turnustjeneste til brukere med behov for boveiledning, og det ble startet opp et regionalt prosjekt i forhold til dette i desember 2017.

Det ble født 59 barn (2016: 55), 27 jenter og 32 gutter, i 2017. Antallet fremmedspråklige familier var 12. Vaksinasjonsstatus er nær 100 % dekning. Alle elever, lærere og foresatte har hatt tilbud om kontakt med skolehelsetjenesten ved behov, men helsesøstertjenesten har hatt avvik ved at den ikke har hatt tilgjengelig lavterskeltilbud ved skolene fra høsten 2017. Vaksinasjonsprogrammet er imidlertid fulgt etter gjeldende veileder. Helsestasjon for ungdom (HFU) åpnet igjen i lokalene til legetjenesten i 2017. Etter åpningen har HFU hatt konsultasjoner med tre ungdommer. Det brukes mye ressurser i forbindelse med vaksinerings og oppfølging av nyankomne flyktninger.

Barneverntjenesten fikk sertifisert to PMTO-terapeuter i 2017, og det ble startet opp med PMTO-rådgiveropplæring for helsesøstre i Valdres. Barneverntjenesten ble organisert i to team; team undersøkelse og tiltak og team omsorg. For å sikre faglig forsvarlighet har barneverntjenesten leid inn private barnevernkonsulenter hele 2017. For Nord-Aurdal kommune har tjenesten behandlet 57 bekymringsmeldinger. Kommunen hadde på sitt meste 62 barn i tiltak, og hadde 22 barn under 18 år med kommunalt tilsynsansvar i fosterhjem plassert i Nord-Aurdal. Se egen årsberetning for interkommunale tjenester.

PPT deltok i arbeidet med pilotprosjekt vedrørende samhandling med STATped. Prosjektet ledes av fylkesmannen og skulle vært avsluttet med et eget seminar i desember. Fylkesmannen avlyste avslutningsseminaret og prosjektet ikke er formelt avsluttet. Nord-Aurdal kommune hadde 113 av totalt 366 aktive saker i tjenesten i 2017. Dette utgjør 31 % av sakene. Tjenesten har hatt avvik i tjenesteproduksjonen i 2017. Avviket har sin opprinnelse i kapasitetsutfordringer, og har, uavhengig av om behovet har vært systemveiledning eller individsak, medført at barn, skoler og barnehager ikke har fått den oppfølgingen som forventes (jamfør vedlegg for interkommunale tjenester).

Frisklivssentralen hadde totalt 145 tre-måneders resepter i 2017. Av disse var 51 nye reseptdeltakere, mens 94 resepter var forlengelser av reseptperiode. Sentralen har hatt to gruppetimer i uka med svært bra oppmøte, i tillegg til fallforebyggende trening to ganger i uka på Frivilligsentralen og på VLMS i samarbeid med fysioterapitjenesten.

5.7 NAV Valdres

Etter positive vedtak i alle Valdreskommunene om å samle ressursene i NAV Valdres på Fagernes i juni 2017, har planlegging i forhold til dette hatt fokus. Vi har gjennomført fagsamlinger med ansatte for å finne gode løsninger for å fortsette og ivareta brukerne på en god måte. En viktig faktor i dette har vært innfasingen av mobilitetsløsninger, som gjør det mulig for veilederne å gjennomføre brukermøter utenfor NAV-kontoret.

Fra april innførte NAV nye og tydeligere retningslinjer over hele landet, for å klargjøre hva det lokale NAV-kontoret har kompetanse på. Det ble større fokus på avtalte møter med god kvalitet, og åpnings-tidene for ikke avtalte møter ble redusert som følge av dette. Brukerundersøkelsen 2017 viser at brukerne har blitt mer fornøyd med sitt lokale NAV-kontor siden forrige brukerundersøkelse (2015).

Arbeidsledigheten i Nord-Aurdal var i 2017, som tidligere år, stabilt lav. I januar var 1,4 % helt ledige, mens 1,1 % var registrert ledige i desember, som også var gjennomsnittsprosent for året. Til sammenligning var gjennomsnittet for Oppland 1,7 %, landet 2,7 %.

Selv om 2017 også viser merforbruk på økonomisk sosialhjelp, har vi lykket med å redusere utbetalingene sammenlignet med 2015 og 2016. Vi tenker at det er to hovedgrunner til dette; innføring av aktivitetsplikten for personer under 30 år og det er innført ledergodkjenning av alle vedtak. Vi forventer ytterligere virkning av tiltakene i 2018.

Medarbeidere

Sykefraværet for kommunalt ansatte i NAV Valdres, som i 2016 var svært høyt med et gjennomsnitt på 15,8 %, var redusert til et gjennomsnitt på 4,3% for 2017.

6 TEKNISK OG NÆRING

I tillegg til de mange driftsoppgavene innenfor virksomhetens ansvarsområde, har teknisk og næring også ansvaret for de fleste investeringsprosjektene i kommunen. I 2017 bestod dette av 12 større og mindre prosjekter med en samlet budsjetttramme på kr 129 mill. Det er kun ett prosjekt som har overforbruk, VA-rammebevilgning, som har et merforbruk på ca. kr 347'. De øvrige prosjektene, som er avsluttet i 2017, er ferdigstilt under budsjett. For detaljer vises det til vedlegg om investeringer.

6.1 Areal og Næring

Byggesak, oppmåling, kart og geodata

Det har i 2017 vært høy aktivitet innen byggesak og oppmåling. Det forventes merinnsats på ulovlighetsoppfølging som følge av regelendringen om at en del tiltak ikke lenger er søknadspliktige.

Landbruk og miljø

Landbrukskontoret formidlet ca. 46,5 mill. kroner i tilskudd i 2017. (Kr 37 961 266,- i produksjonstilskudd, 5 913 798,- i avløsertilskudd og 3 346 517,- i regionalt miljøtilskudd og organisert beitebruk). I tillegg kommer kr 370 000,- i innvilgede SMIL- tilskudd⁹.

I 2017 ble det bevilget 200 000 kroner til skogkulturtiltak hvorav ca. en fjerdedel ble delt ut og resten ble trukket inn ved årsoppgjøret. Skogkulturaktiviteten i 2017 utenom planting var svært lav. Det ble godskrevet 154 889 kroner tilskudd til tettere planting fra sentrale midler. Det ble bevilget 350 778 kroner tilskudd til om- og nybygging av landbruksveger hvorav ca. 96,5 % ble utbetalt.

Tiltak for å overvåke og hindre spredningen av skrantesjuka på hjortevilt har medført økt innsats fra jegere og forvaltning. Det blir tatt hjerneprøve av alle felte, voksne hjortevilt samt alt fallvilt fra våren 2017. Det ble registrert en økning i antall påkjørsler av vilt i 2017 sammenlignet med 2016.

6.2 Valdres brannforebyggende avdeling

I første kvartal ble det brukt en god del tid på å risikovurdere de særskilte brannobjektene som iht. gammel forskrift hadde frekvensbasert tilsynsintervall. I Forskrift om brannforebygging stilles det større krav til brannvesenets vurdering bak hvilke objekter det gjennomføres tilsyn ved (jevnfør omtalen av Valdres Brannforebyggende avdeling i vedlegget).

Risikobasert tilsyn i Nord-Aurdal:

Hva:	Hvor:	Evt. kommentarer:
Tilsyn	Fagerlund Hotell	
Tilsyn	Valdres Storhall	
Tilsyn	Rådhuset	
Tilsyn	Autohuset	
Tilsyn	Aurdal Omsorgssenter	

⁹ Spesielle miljøtiltak i jordbruket

6.3 Brannvesenet

Materiell:

Det er ikke foretatt større investeringer i 2017.

Øvelser/kurs:

Det er avholdt 12 ordinære brannøvelser i 2017 (øvelsesemner fremgår av øvelsesplan).

Vaktberedskap:

Nord-Aurdal brannvesen har døgnkontinuerlig overbefalsvakt. Det opprettes ukevakt (kveld/natt på ukedager og døgnkontinuerlig i helg) på mannskapet f.o.m. påskehelga - t.o.m. høstferien. Ellers opprettes det mannskapsvakt i vinterferien (2 uker), jule- og nyttårshelg og i forbindelse med rakfiskhelga.

Brannmeldinger/-utrykninger:

Antall utrykninger siste 5 år, fordelt på type hendelser:

Type hendelse:	2013	2014	2015	2016	2017	Gj.snitt
Brann i bygning:		7	2	4	7	4
Pipebrann:	6	3	1	7		3
Bilbrann:	4	4		2	2	2
Gras / Kratt:		2	1			1
Skogbrann:	1			1		0
Annen brann (f.eks. container):	7	8	2	7	5	6
Brannhindrende tiltak			4	2	3	2
ABA / Unødige alarmer:	30	23	35	39	35	32
Heisalarmer			1			0
Vannskade/oversvømmelse:	1	2	4			1
Trafikkulykke:	13	13	9	10	10	11
Arbeidsulykke			1			0
Dykking - drukning/livreddende innsats			1			0
Dyr i nød		3	4	6		3
Bistand politi/Medisinsk bistand, hjertestans:		3	7	1	7	4
Flom/Ras:	5					1
Akutt forurensning:	2	1			3	1
Annen kommune, bistand:	2	5	8	10	4	6
Øvrige oppdrag / Annen assistanse:	7	11	3	5	5	6
RVR oppdrag				3	2	1
Heisalarmer				1		0
SUM:	78	85	83	98	83	85

Nord-Aurdal brannvesen hadde 83 utrykninger i 2017, noe som kan regnes som et "normalår".

Kursavdeling:

Ca. 30 % stilling er knyttet til vår "kursavdeling". Kursavdelingen har levert følgende tjenester i 2017:

Øvelser/opplæring som er fakturert:

Kurs type:	Antall:	Evt. kommentarer:
Slokkeøvelser mm	19	
Brannvernlederkurs	1	I samarbeid med Einang Safety
Varmearbeider-kurs	1	
Tauredningskurs nivå 1	1	

I tillegg har avdelingen gjennomført en rekke informasjonskampanjer og aktivitetsdager samt deltatt på 6-7 nasjonale kampanjer som eksempelvis komfyrvaktkampanje og Bjørnis-prosjektet.

Feiervesenet:

Dersom vi sammenligner med 2016, har det vært en betydelig reduksjon i antall gjennomførte tilsyn med fyringsanlegg i 2017. Dette har noe sammenheng med permisjoner og sykemeldinger, men hovedsakelig at det ble gjort en ekstraordinær innsats på dette området i 2016. Ellers er feiervesenet på god veg med hensyn til behovsprøvd feiing og tilsyn. Behovet vurderes utfra fyringsmønster, alder/standart på fyringsanlegg, klima/værforhold mv. Feiervesenet er også i gang med behovsprøvd feiing og tilsyn ved fritidsboliger (forskriftskrav f.o.m. 01.01.2016).

Div. data, jfr. opplysninger fra feiere (2016-tall i parentes):

- Totalt antall skorsteiner: 3651 (3387) Ca. 10% gjelder fritidsboliger
- Totalt antall ildsteder: 6470 (5616) Ca. 10% gjelder fritidsboliger
- Antall skorsteiner feid siste år: 961 (953)
- Antall tilsyn gjennomført siste år: 694 (1521)

6.4 Teknisk drift

2017 har vært et normalår rent driftsteknisk for avdelingen. Sykefraværet har lenge vært stabilt og lavt, men for 2017 endte det på kun 0,2 %, som er eksepsjonelt lavt.

Vi har i år foretatt oppgradering av 2 grusveger til veger med fast dekke (asfalt). Dette er Månovegen og Tveitavegen. Dette som et ledd i kommunens strategi i å redusere antall km med kommunale grusveger. I tillegg har Våningvegen, i sin helhet, fått en etterlenget reasfaltering.

Når det gjelder større vannlekkasjer på hovedledningsnettet, fortsetter den gode trenden med at antallet går videre ned i vannforsyningsområdet Fagernes-Leira. Dette har sammenheng med kommunens betydelige innsats de siste 10 årene med sanering av VA-nettet.

Arbeidet med å styrke vannforsyningen for Fagernes og Leira går videre og i 2017 ble videreføring av hovedvannforsyningen og adkomstvegen til høydebassenget i Djupedalen ferdigstilt. Byggingen av selve høydebassenget startet opp etter sommeren og skal være ferdigstilt i løpet av mai 2018.

6.5 Eiendomsforvaltning

Kommunale boliger utgjør totalt 156 boenheter. Alle er behovsprøvde og leies ut etter vedtak. 24 boliger leies på det private markedet for fremleie til flyktninger. Fire boenheter på Myraberget er solgt. Mange ledige boliger for vanskeligstilte gjennom året.

Kommunale tomter:

Den siste tomten på Ulnesøya ble solgt i 2017. Seks tomter i Svansevingen, Aurdal, står fortsatt til salgs.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Areal som eies og driftes	50 696	46 903	46 463	43 273	47 573	47 573	47 573
Areal som leies og driftes	7 440	7 440	8 947	8 947	7 440	7 440	7 440
Totalt	58 136	54 343	55 410	52 220	55 013	55 013	55 013

Tabellen ovenfor viser en oversikt over utvikling i kommunens bygningsmasse.

I kommunens skoger ble det i 2017 avvirket 805 m³ tømmer. Halvparten av tømmeret er hogget i MIS områder med begrensning av uttak, som gir noe redusert inntekt. Det er foretatt ungskogpleie på 88 daa. Videre er det nyplantet 6300 planter. I Liaskogen er Kølbtøttvegen 3 avsluttet frem til snuplassen. Godkjent snuplass må opparbeides senere år.

Inngåtte avtaler:

Det er inngått avtale med NAV Oppland om leie av seks kontorplasser i 3. etasje samt arkivplass i underetasjen.

Det er gjennomført konkurranser vedrørende kjøp av forsikringer. Avtalene gjelder for to år.

Eiendom (Bygg)	Kjøretøy	Ansvar	Gruppeliv	Yrkesskade	Elever Barn	Diverse/kunst Kulturskolelever
Protector	Protector	Protector	Gjensidige	KLP	Gjensidige	Gjensidige

Tabellen viser hvor Nord-Aurdal kommune har sine forsikringer i denne perioden.

6.6 Drift og vedlikehold

Drift:

Avdelingen har hatt ett år med stor aktivitet og stor egeninnsats i gjennomføring av driftsoppgaver og prosjekter, slik som tømning av NAUS og flytting av skoleutstyr til Røn skole. Det er utført el-kontroll og termografering av alle utleie- og omsorgsboliger. Små avvik som alle er lukka. Dette er et viktig brannforebyggende tiltak.

Ekstramidler bevilget etter tilstandsanalyser/vedlikeholdsplaner:

- **Vestringsbygda barnehage/grendehus:** Hele bygget er malt, ytterdører er byttet, gjerde i barnehagen er utbedret og det er bygget letak slik at barn kan sove trygt ute.
- **Skrautvål omsorgsboliger:** Hele bygget er malt og rømningsrampe er levert og montert, avvik i forhold til rømningsveger er lukket.

-
- **Leirali:** Drenering er utbedret og deler av uteområdet er reparert og asfaltet. Rømningslys er utbedret og avvik lukket.

HMS – midler, egen post i budsjettet på kr 150' til å utbedre avvik fra vernerunder:

- Skrautvål barnehage: Byttet kjøkken på grunn av smittefare.
- Fagernes legesenter: Installert kjøling på skadestuer.
- Aurdal omsorgssenter: Byttet ut ovner med defekt termostat og festet løse kontakter.

6.7 Renhold

Renholderne har vært på kurs i gulvbehandling, der Foma og Tarkett ga opplæring i bruk av Diamant Pad uten tilførsel av kjemikalier. For å få faglig kunnskap om valg av metoder, maskiner, kjemi og materiell, blir det oppmuntret til å tilegne seg et fagbrev. I august startet to renholdere med teoriundervisning på OPUS, som er den første delen innen utdannelsen renholdsoperatørfaget. Fagdag ble holdt i november, med fokus på smittevern, ergonomi og jobb smartere, nanoteknologi og yrkesstolthet.

I løpet av året har det vært utplassert to elever i språk/arbeidspraksis fra Nord-Aurdal læringscenter, noe som senere kan bidra til et arbeidsforhold og også en hjelp på veien videre for den enkelte.

Det ble en god oppstart i august, med renhold av ungdomsskolen i Røn. Renhold av leiligheter i omsorgsboliger Aurdal og Fagernes, startet opp høst, jf. forskriftsendring av 1. juli.

Det er fokus på sykefravær på avdelingen som i perioder er høyt, og det tilbys blant annet trening på dagtid en gang i uka. Her deltar jevnlig 6 til 10 renholdere.

6.8 Kirkelig fellesråd

Et ekstra kontor ble stilt til disposisjon i 2017.

Kremasjonsandelen i Nord-Aurdal lå i 2017 på 17 prosent, de siste årene har den ligget mellom 15 og 18 prosent, så der er ingen entydig tendens å lese ut av dette. Hva kirkegårdene angår er det etter hvert et etterslep i tilsåing og etterfylling av graver da dette ansvaret ligger hos pårørende. Det er ønskelig med et løft her for å få gravlundene mer presentable, noe som også vil lette grøntvedlikeholdet i sommersesongen.

7 VEDLEGG: KVALITET OG RESSURSBRUK SAMMENLIGNET MED ANDRE

I dette kapittelet er kvalitet og ressursbruk sammenlignet med andre kommuner ved hjelp av tall fra KOSTRA. Kommunen sammenlignes først og fremst med kostragruppe 11, som er en gruppe kommuner som ligner på Nord-Aurdal kommune, med gjennomsnittet av alle kommuner i Oppland og med gjennomsnittet av alle kommuner i landet utenom Oslo. I tillegg sammenligner vi oss med kommunene Nord-Fron, Sel og Tynset.¹⁰

7.1 Finansielle nøkkeltall og adm., styring og fellesutg., konsern

Finansielle nøkkeltall	Nord-Aurdal 2015	Nord-Aurdal 2016	Nord-Aurdal 2017	Nord-Fron 2017	Sel 2017	Tynset 2017	Kostragr.11 2017	Oppland 2017	Landet u. Oslo 2017
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	2,7	2,9	2,8	1,2	0,8	3,8	2,4	1,5	3,0
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	3,3	3,5	3,8	2,1	1,4	2,5	2,6	2,8	3,7
Netto finans og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter	3,3	3,4	3,3	4,0	3,2	4,3	3,9	3,2	3,8
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	19,4	15,9	21,4	10,2	11,6	7,5	6,5	10,1	10,0
Arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter	21,2	20,9	21,7	36,7	18,3	22,2	16,5	24,9	22,3
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	66,7	61,4	61,9	78,9	61,7	73,2	85,8	72,2	83,6
Skatt på inntekt og formue (inkludert naturressursskatt) i prosent av brutto driftsinntekter	23,3	23,9	24,0	28,2	19,3	22,1	27,0	27,7	33,2
Statlig rammeoverføring i prosent av brutto driftsinntekter	29,4	26,9	26,2	30,1	38,5	34,6	33,4	33,3	30,6
Andre statlige tilskudd til driftsformål i prosent av brutto driftsinntekter	6,5	8,6	9,1	4,2	4,7	4,1	6,4	4,7	4,9
Eiendomsskatt i prosent av brutto driftsinntekter	4,2	4,3	4,0	7,7	3,7	3,1	3,6	3,9	3,2
Salgs- og leieinntekter i prosent av brutto driftsinntekter	18,0	17,1	17,6	16,2	12,7	12,0	13,2	14,4	14,0
Andre driftsinntekter i prosent av brutto driftsinntekter	18,7	19,3	19,1	13,6	21,1	23,8	16,4	16,0	14,1
Brutto driftsutgifter i kroner per innbygger	93 394	100 769	106 003	96 110	101 166	101 383	89 027	87 650	81 540
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per innbygger	79 381	83 579	83 881	77 618	87 772	86 951	73 234	71 986	66 271
Netto driftsutgifter i kroner per innbygger	55 527	59 129	61 388	67 028	66 686	63 749	60 926	60 115	57 073
Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger	96 009	103 827	109 110	97 242	102 016	105 411	91 225	88 990	84 044
Netto driftsresultat i kroner per innbygger	3 189	3 623	4 184	2 028	1 443	2 620	2 403	2 471	3 116

¹⁰ Det er benyttet tall for konsern der resultat for kommunale selskap og samarbeid er inkludert.

Finansielle nøkkeltall	Nord-Aurdal 2015	Nord-Aurdal 2016	Nord-Aurdal 2017	Nord-Fron 2017	Sel 2017	Tynset 2017	Kostra gr.11 2017	Oppland 2017	Landet u. Oslo 2017
Frie inntekter i kroner per innbygger	50 544	52 681	54 747	56 684	58 947	59 755	55 114	54 229	53 601
Netto lånegjeld i kroner per innbygger	64 045	63 753	67 543	76 679	62 982	77 196	78 228	64 278	70 222
Administrasjon, styring og fellesutgifter									
Brutto driftsutgifter, administrasjon og styring, i prosent av tot.brt. driftsutg.	5,5	5,5	5,4	7,5	6,2	5,8	6,1	6,3	6,5
- herav Brutto driftsutgifter, styring og kontrollvirksomhet, i prosent av tot.brt. driftsutg.	0,8	0,7	0,7	1,0	0,8	0,7	0,7	0,8	0,9
- herav Brutto driftsutgifter, administrasjon, i prosent av tot.brt. driftsutg.	4,6	4,8	4,7	6,5	5,4	5,1	5,3	5,5	5,6

Kommunesektoren fikk gode økonomiske resultat i 2017, blant annet på grunn av høy skatteinntang. Også Nord-Aurdal kommune fikk et godt resultat med netto driftsresultat (konsern) på 3,8 %, over gjennomsnittet for Oppland, og så vidt over landet utenom Oslo. Kommunen har et vesentlig høyere disposisjonsfond enn de kommunene og kommunegruppene vi sammenligner oss med. Likviditeten (målt som arbeidskapital) er god. Netto lånegjeld er på 61,9 % som er markert lavere enn kommunegruppe 11 og landet og lavere enn gjennomsnittet i Oppland.

Kommunens utgifter til administrasjon og styring er lavere enn i kommunene vi sammenligner oss med, gjennomsnittet i Oppland og lavere enn kommunegruppe 11 og landet.

7.2 Barnehager, konsern

Barnehager	Nord-Aurdal 2015	Nord-Aurdal 2016	Nord-Aurdal 2017	Nord-Fron 2017	Sel 2017	Tynset 2017	Kostra gr.11 2017	Oppland 2017	Landet u. Oslo 2017
Netto driftsutgifter barnehagesektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter	9,7	9,2	9,9	9,9	9,0	12,3	12,5	11,4	14,4
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner	117 098	118 953	132 708	144 710	137 171	164 381	141 297	140 667	143 594
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	86,9	84,6	88,1	89,7	89,9	94,0	91,9	91,3	91,8
Andel barn 1-2 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 1-2 år	71,6	72,5	78,1	74,5	78,3	84,6	82,5	81,0	83,0
Andel barn 3-5 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 3-5 år	96,7	92,7	94,5	98,2	98,0	98,9	97,8	97,8	97,3
Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn 1-5 år	55,1	52,8	55,1	83,3	81,6	83,7	79,1	76,2	77,2
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage	166 953	175 004	187 352	191 066	188 031	220 670	194 482	191 297	196 246

Barnehager	Nord-Aurdal 2015	Nord-Aurdal 2016	Nord-Aurdal 2017	Nord-Fron 2017	Sel 2017	Tynset 2017	Kostra gr.11 2017	Oppland 2017	Landet u. Oslo 2017
Andel styrere og pedagogiske ledere med barnehagelærerutdanning	96,7	96,4	83,3	90,3	97,1	86,1	91,9	91,6	91,9
Kommunale driftsmidler	84,4	83,9	85,0	85,8	84,6	85,2	84,0	85,0	84,5
Andel barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud til førskolebarn, i forhold til alle barn i barnehage. Kommunale barnehager	12,8	13,9	14,0	10,5	22,7	24,2	17,8	19,5	22,3

Barnehagene driftes nøkternt. Netto driftsutgifter til barnehagesektor og per innbygger 1-5 år ligger fortsatt lavere enn de vi sammenligner oss med. Det er likevel en økning fra de to foregående årene. Korrigerte brutto driftsutgifter per barn i kommunal barnehage er økende, men lavere enn alle vi sammenligner oss med.

Andelen barn 1-5 år med barnehageplass øker, men ligger litt lavere enn sammenligningskommunene. Det er i hovedsak andelen små barn (1-2 år) det er en økning på. Andelen minoritetsspråklige barn er svært lav sett opp mot både sammenligningskommunene, Oppland og landet. Presset på sentrumsbarnehagene, Fagernes og Leira, er høyest med tanke på denne gruppen. Alle de kommunale barnehagene har minoritetsspråklige barn.

Tall for 2017 viser at andel styrere og pedagogisk ledere med godkjent utdanning er lavere enn før og alle vi sammenligner oss med. Årsaken er at det gjennom året har vært mange permisjoner og vanskelig å rekruttere, slik at det har medført flere dispensasjoner fra pedagogstillinger.

Indikatoren *kommunale driftsmidler* viser at kommunen dekker 85 % av kostnadene til barnehage. Resterende kostnader dekkes av foreldrebetaling og andre statlige tilskudd.

Andelen barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud, er omtrent på nivå med fjoråret og betydelig lavere enn landet og de fleste vi sammenligner oss med (unntatt Nord-Fron). Utfordringsbildet, implementering av ny rammeplan for barnehagen, fokuset på kvalitetsutvikling og tidlig innsats/forebygging vil kreve økt økonomisk innsats framover.

7.3 Grunnskoleopplæring, konsern

Grunnskole	Nord-Aurdal 2015	Nord-Aurdal 2016	Nord-Aurdal 2017	Nord-Fron 2017	Sel 2017	Tynset 2017	Oppland 2017	Landet 2017
Skriftlig eksamen 10.trinn Engelsk	3,4	3,2	3,7	3,8	3,6	3,9	3,7	3,8
Muntlig eksamen 10.trinn Engelsk	-	4,9	4,1	3,6	4,9	4,2	4,4	4,5
Skriftlig eksamen 10.trinn Matematikk	3,0	2,8	3,4	-	3,6	3,4	3,4	3,4
Muntlig eksamen 10.trinn Matematikk	3,6	4,3	4,6	4,3	4,3	-	4,0	4,1
Skriftlig eksamen 10.trinn Norsk, hovedmål	3,3	3,6	3,2	3,5	3,0	3,2	3,4	3,4

Grunnskole	Nord-Aurdal 2015	Nord-Aurdal 2016	Nord-Aurdal 2017	Nord-Fron 2017	Sel 2017	Tynset 2017	Oppland 2017	Landet 2017
Skriftlig eksamen 10.trinn Norsk , sidemål	3,1	2,9	2,8	3,3	3,1	3,4	3,2	3,3
Muntlig eksamen 10.trinn Norsk	3,7	4,4	4,3	4,4	4,5	4,4	4,3	4,4

Eksamensresultater for kommunens avgangselever våren 2017 viser gjennomgående høyere karakter i muntlig enn i skriftlig. Det er den samme trenden som gjelder for tidligere år og for landet. I **engelsk** skriftlig ligger resultatene omtrent på linje med de vi sammenligner oss med og har en oppgang fra de foregående årene. I muntlig ligger resultatene litt under sammenligningskommunene. Resultatene i **matematikk** skriftlig er på linje med sammenligningskommunene, og noe over i muntlig. Det er en oppgang både skriftlig og muntlig fra de foregående årene. I **norsk** muntlig er kommunen på nivå med sammenligningskommuner, men i skriftlig noe lavere.

Grunnskole	Nord-Aurdal 2015	Nord-Aurdal 2016	Nord-Aurdal 2017	Nord-Fron 2017	Sel 2017	Tynset 2017	Kostra gr.11 2017	Oppland 2017	Landet u. Oslo 2017
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), i prosent av samlede netto driftsutgifter K/P	19,2	18,5	19,3	21,8	20,4	24,0	23,2	22,3	23,2
Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger 6-15 år K/P	95 409	99 961	111 974	135 197	124 876	119 279	115 623	119 676	107 556
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger 6-15 år K/P	78 193	84 417	92 063	110 504	100 541	96 884	93 531	95 257	86 003
Netto driftsutgifter til skoleskyss (223), per innbygger 6-15 år K/P	6 475	6 377	8 534	3 808	4 252	4 426	3 280	3 808	2 272
Andel elever i kommunens grunnskoler, av kommunens innbyggere 6-15 år	92,4	91,9	91,6	100,0	101,6	101,3	96,8	97,7	95,7
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning K/P	8,3	6,6	5,9	5,4	7,6	6,5	8,6	6,9	7,9
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, 8.-10. trinn	8,0	8,0	4,9	8,4	8,8	6,6	10,7	9,4	10,0
Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer totalt K/P	23,0	23,1	18,4	14,0	14,9	20,3	19,1	14,9	17,7
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per elev K/P	99 926	104 746	114 756	140 307	129 466	125 265	128 022	131 649	122 664
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (202), per elev K/P	78 542	85 326	90 352	112 809	103 484	100 630	101 418	102 489	94 331
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-4.årstrinn K	13,9	11,4	9,9	10,8	12,1	11,1	11,5	11,7	12,6
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 5.-7.årstrinn K	11,7	11,5	10,9	11,6	11,3	12,0	11,7	12,1	13,0
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 8.-10.årstrinn	14,8	14,8	13,8	12,6	13,5	11,6	13,3	13,2	14,3

Grunnskole	Nord-Aurdal 2015	Nord-Aurdal 2016	Nord-Aurdal 2017	Nord-Fron 2017	Sel 2017	Tynset 2017	Kostra gr.11 2017	Oppland 2017	Landet u. Oslo 2017
Andel elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver regning 8. trinn	..	74,3	70,5	72,3	76,7	87,1	..	67,1	69,2
Andel elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver lesing 8. trinn	..	77,1	77,4	83,9	79,3	90,0	..	72,8	72,7
Gjennomsnittlige grunnskolepoeng	39,5	40,9	38,0	39,7	41,9	40,5	..	41,2	41,4
Andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring	100,0	100,0	98,7	100,0	92,9	97,0	97,8	98,0	97,8

Forklaring 1: K=kommunal P=privat

Forklaring 2: 202= grunnskole 215= SFO 222=lokaler 223= skoleskyss

Grunnskolen i kommunen driftes nøkternt. Prosentandelen av kommunens samlede driftsutgifter viser også for 2017 at grunnskolesektor ligger lavere enn kommunene vi sammenligner oss med. Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskolesektor/grunnskole per elev viser at det brukes mindre per elev enn alle vi sammenligner oss med. Kroner per elev er imidlertid økt fra de to foregående årene.

Skoleskysskostnadene er høye i kommunen sammenligna med alle. Vi har en høy andel elever med rett til skoleskyss, det er mange elever som er omfatta av kommunale vedtak om særlig farlig skoleveg og vi har i halve 2017 hatt ekstra kostnader til skoleskyss pga. at Nord-Aurdal ungdomsskole har tilhold på Røn skule.

Andelen elever i kommunale skoler er omtrent på samme nivå som de to foregående årene. Noen elever går på de to private skolene i kommunen, noen elever er gjesteelever i andre kommuner. Det er gjennom høsten 2017 flere elever som har flyttet fra privat til kommunal skole.

Tallene viser at 5,9 % av elevene får spesialundervisning. Dette er en nedgang fra foregående år og ligger under både landet, fylket og kommunegruppa. 18,4 prosent av det totale lærertimetallet går til spesialundervisning. Tallene omfatter både kommunale og private skoler.

Gruppestørrelsen på barnetrinnet er redusert gjennom blant annet nasjonal satsing på økt lærertetthet på 1.-4.trinn (tidlig innsats), og gruppestørrelsen er lavere enn alle vi sammenligner oss med. Høy andel lærertimer til spesialundervisning gjør at gruppestørrelsen i realiteten kan være noe høyere enn tallet viser. Ungdomsskolen har litt høyere antall elever pr. gruppe enn de fleste vi sammenligner oss med, men marginalt lavere enn landet.

Andelen elever på mestringsnivå 3-5 i regning (nasjonale prøver) for 8.trinn er høyere enn fylket og landet, men lavere enn sammenligningskommunene. Tallene viser det samme for lesing 8.trinn. I lesing er det reelle tallet noe høyere for Nord-Aurdal pga. mangler ved rapportering etter gjennomføring nasjonale prøver lesing. Gjennomsnittlig grunnskolepoeng er lavere enn de vi sammenligner oss med og lavere enn foregående år. Grunnskolepoeng handler om både læringsresultater og samsvar mellom standpunkt- og eksamenskarakter.

7.4 Introduksjonsordningen, konsern

Introduksjon	Nord-Aurdal 2015	Nord-Aurdal 2016	Nord-Aurdal 2017	Nord-Fron 2017	Sel 2017	Tynset 2017	Kostra gr.11 2017	Oppland 2017	Landet u. Oslo 2017
Netto driftsutgifter til introduksjonsordningen pr. innbygger	405	649	842	1 552	1 096	1 963			
Samlet utbetaling til introduksjonsstønad	2 638 874	3 943 642	5 427 902	8 883 448	8 425 525	9 067 285			
Gjennomsnittlig utbetaling pr. stønadsmåned	13 962	14 084	14 670	14 101	15 603	13 993			
Gjennomsnittlig deltakelseslengde (måneder)	7	8	10	10	9	9			

Statistikken viser at bosatte flyktninger i kommunen har omtrent samme gjennomsnittlig deltakelseslengde som de vi sammenligner oss med. Realiteten er at alle deltar i introduksjonsordningen i 12 måneder. Årsaken til at statistikken viser 10 måneder, er at noen starter og noen slutter i gjennom året.

Samlet utbetaling sier noe om hvor mange deltakere Nord-Aurdal kommune har sammenlignet med sammenligningskommunene. Forskjeller i gjennomsnittlig utbetaling kan ha flere årsaker. For eksempel blir deltakerne trukket i stønad hvis de har ugyldig fravær.

7.5 Kultur, konsern

Kultur	Nord-Aurdal 2015	Nord-Aurdal 2016	Nord-Aurdal 2017	Nord-Fron 2017	Sel 2017	Tynset 2017	Kostra gr.11 2017	Oppland 2017	Landet u. Oslo 2017
Netto driftsutgifter kultursektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter	3,7	3,2	3,2	5,0	4,1	3,1	3,5	3,7	3,9
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner	2 081	1 903	1 974	3 377	2 755	1 990	2 104	2 235	2 218
Netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg per innbygger	748	487	512	1 109	518	319	370	373	510
Netto driftsutgifter til kommunale kulturbygg per innbygger	191	199	191	127	498	363	351	264	265
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger	332	304	359	470	445	358	286	353	282
Besøk per kinoforestilling	49,4	49,3	42,3	54,5	68,4	20,4	26,9	33,3	28,2
Netto driftsutgifter til idrett per innbygger	70	123	85	559	428	118	159	343	219
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger	89	130	-16	322	21	0	94	129	163
Antall frivillige lag som mottar kommunale driftstilskudd	12	18	24	45	..	5	1 619	934	13 986

Kultur	Nord-Aurdal 2015	Nord-Aurdal 2016	Nord-Aurdal 2017	Nord-Fron 2017	Sel 2017	Tynset 2017	Kostra gr.11 2017	Oppland 2017	Landet u. Oslo 2017
Kommunale driftstilskudd til lag og foreninger pr lag som mottar tilskudd	35 833	18 778	16 333	60 711	..	15 200	25 430	31 549	50 717
Andel elever i grunnskolealder i kommunens musikk- og kulturskole, av antall barn i alderen 6-15 år	33,6	29,9	27,1	24,2	20	30	18,6	17,4	13,9
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15 år	4 048	3 639	4 549	3 115	2 133	2 891	3 259	3 242	2 430
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per bruker	13 991	14 601	18 353	22 340	14 976	13 148	18 941	18 801	19 291

Nord-Aurdal kommune ligger under alle vi sammenligner oss med (unntatt Tynset) når det gjelder netto driftsutgifter til kultur pr. innbygger og den prosentvise andelen av kommunens totale driftsbudsjett.

Netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg pr. innbygger er på samme nivå som landet og ligger noe over fylket og kostragruppa. Her har det de siste tre årene vært svingninger, dette skyldes i stor grad Nord-Aurdal sitt bidrag for å sikre Valdres Storhall som spillemiddelanlegg. Netto driftsutgifter til kommunale kulturbygg per innbygger ligger godt under alle vi sammenligner oss med unntatt Nord-Fron.

Netto driftsutgifter til folkebibliotek ligger på samme nivå som i fjor, likt med fylket, men godt over kostragruppa og landet. Kinoen driftes effektivt, antall besøkende er litt redusert fra foregående år, men har mer besøk pr. kinoforestilling enn fylket og landet.

I funksjonen netto driftsutgifter til aktivitetstilbud for barn og unge ligger det tall fra flere områder, for eksempel Valdres sommersymfoni og ulike tilskuddsordninger, som kompliserer forståelsen for funksjonen. Det er f.eks. viktig å merke seg at kommunens andel i Valdres Sommersymfoni er rapportert inn i denne KOSTRA-funksjonen uten bare å være et spesifikt aktivitetstilbud til barn og unge i Nord-Aurdal. Valdres Sommersymfoni er både et kurs og en festival på nasjonalt nivå og er retta mot både barn, unge og et voksent publikum.

Det er en økning i antall lag og foreninger som har mottatt kommunale driftstilskudd.

Nord-Aurdal kulturskole er den kulturskolen med flest elever i Valdres. Prosentandelen av elever i grunnskolealder som deltar i musikk- og kulturskolen er høyere enn alle vi sammenligner oss med unntatt Tynset, men har likevel en nedgang de siste årene. Kommunen har høyere driftsutgifter til kulturskolen per innbygger 6 – 15 år enn sammenligningskommunene.

7.6 Kommunehelse, konsern

Kommunehelse	Nord-Aurdal 2015	Nord-Aurdal 2016	Nord-Aurdal 2017	Nord-Fron 2017	Sel 2017	Tynset 2017	Kostra gr.11 2017	Oppland 2017	Landet u. Oslo 2017
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetjenesten	3 292	3 141	2 963	3 393	2 740	3 876	2 919	3 000	2 645
Netto driftsutgifter i prosent av samlede netto driftsutgifter	5,9	5,3	4,8	5,1	4,1	6,1	4,8	5,0	4,6
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-5 år	9 764	8 944	7 824	11 416	13 097	11 457	10 237	10 868	9 191
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år	2 388	2 190	1 938	2 653	3 028	2 462	2 587	2 682	2 437
Netto driftsutgifter til forebyggende arbeid, helse pr. innbygger	267	188	221	231	192	111	195	192	194
Netto driftsutg til diagnose, behandling og rehabilitering pr. innbygger	2 481	2 461	2 309	2 558	1 857	3 129	2 070	2 183	1 831
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	15,9	15,8	16,0	13,4	11,6	14,3	12,2	12,4	11,1
Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	10,8	10,8	12,0	11,2	11,0	10,9	10,1	11,8	9,5
Andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst	102	98	97	106	39	107	91	94	88
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241	13,7	13,7	13,6	9,3	7,3	10,0	9,8	9,8	8,8
Andel timer av kommunalt ansatte leger og turnuskandidater. Funksjon 241	12,2	12,2	13,5	38,4	19,6	14,3	25,6	22,1	19,6
Årsverk av fysioterapeuter pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241	9,3	9,3	10,0	5,8	9,2	9,3	8,1	9,3	7,5
Legetimer pr. uke pr. beboer i sykehjem	0,65	0,54	0,57	0,64	0,68	0,73	0,46	0,65	0,55
Fysioterapitimer pr. uke pr. beboer i sykehjem	0,56	0,46	0,47	0,44	0,17	0,47	0,38	0,38	0,39
Brutto driftsutgifter pr. innbygger. Funksjon 232, 233 og 241	3 517	3 526	3 494	4 611	3 613	5 118	3 883	3 870	3 433
Brutto driftsutgifter per innbygger 0 - 5 år. Helsestasjons- og skolehelsetjeneste.	9 792	9 888	8 392	11 716	18 106	12 347	12 328	12 836	10 769
Gjennomsnittlig listelengde korrigert for kommunale timer	766	784	786	1 226	1 600	1 369	1 096	1 081	1 174

Netto driftsutgifter for kommunehelsetjenesten ligger på nivå med kommunegruppa, og så vidt under snittet i Oppland, både i prosent av samlede netto driftsutgifter og per innbygger.

Netto driftsutgifter brukt til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjenesten per innbygger 0-5 år og per innbygger 0-20 år ligger vesentlig lavere enn sammenligningskommunene, snittet for Oppland og landet uten Oslo. På dette området er det satt i gang tiltak som iverksettes i 2018.

Netto utgifter til forebyggende helsearbeid per innbygger er over snittet i kommunegruppa og landet, det samme gjelder for diagnose, behandling og rehabilitering. Dette har sammenheng med at vi ligger over snittet for de samme gruppene både for legeårsverk og fysioterapiårsverk pr. 10.000 innbygger i kommunehelsetjenesten. Gjennomsnittlig listelengde pr. lege korrigert for kommunale timer er lavere enn alle sammenlignbare enheter.

Vi har høy andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker, over snittet for Oppland og landet.

7.7 Pleie og omsorg, konsern

Pleie og omsorg	Nord-Aurdal 2015	Nord-Aurdal 2016	Nord-Aurdal 2017	Nord-Fron 2017	Sel 2017	Tynset 2017	Kostra gr.11 2017	Oppland 2017	Landet u. Oslo 2017
Netto driftsutgifter pleie og omsorg i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter	42,4	44,7	43,9	35,1	35,3	34,2	33,2	34,6	30,9
Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo	31,2	29,5	31,1	53,9	42,8	40,4	40,8	42,4	44,0
Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo	66,0	68,2	66,5	40,1	49,3	24,1	54,6	53,1	50,6
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten	23 542	26 413	26 958	23 548	23 534	21 791	20 257	20 803	17 617
Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 80 år og over	441 956	492 589	509 358	420 202	364 620	408 498	394 513	392 472	403 404
Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 67 år og over	129 832	137 798	135 590	110 200	113 364	126 179	115 676	111 909	114 138
Korrigerte brutto driftsutgifter pr. mottaker av kommunale pleie og omsorgstjenester	456 113	477 812	552 436	328 416	355 613	445 845	408 913	382 919	419 073
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 0-66 år	25	31	26	36	40	23	28	30	22
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 67-79 år	80	65	43	106	87	93	76	81	68
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 80 år og over	320	305	270	368	375	391	360	342	321
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner)	320 056	341 418	409 045	154 066	204 194	163 613	260 984	235 771	255 538
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 67 år og over	25,6	29,9	32,6		12,6	16,2	15,3	15,2	14,1
Utgifter per oppholdsdøgn i institusjon	3 870	3 691	3 875	3 543	3 545	3 286	3 368	3 585	3 450
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass	1 053 034	1 378 786	1 317 732	1 082 197	1 116 530	1 100 685	1 110 577	1 137 798	1 136 461

Pleie og omsorg	Nord-Aurdal 2015	Nord-Aurdal 2016	Nord-Aurdal 2017	Nord-Fron 2017	Sel 2017	Tynset 2017	Kostra gr.11 2017	Oppland 2017	Landet u. Oslo 2017
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 0-66 år	33,8	29,8	33,6..		11,8	25,9	19,9	16,2	19,6
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 67-79 år	31,8	32,8	30,0..		19,2	19,4	16,1	14,3	14,6
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 80 år og over	21,8	28,3	33,7..		9,2	14,5	15,0	15,7	13,8

Kommunens netto driftsutgifter til pleie og omsorg ligger vesentlig over sammenligningskommunene, kommunegruppa, Oppland og landet. Kommunen bruker 66,5 % av kostnadene på tjenester til hjemmeboende og 31,1 % på institusjonsplasser. I forhold til sammenligningskommunene og snittet i Oppland, har kommunen et relativt lavt antall institusjonsplasser og mye av tjenestene gis til hjemmeboende.

Utgifter per oppholdsdøgn i institusjon viser at vil ligger over våre sammenligningskommuner og landsgjennomsnittet. For korrigerte brutto driftsutgifter institusjon ligger vi langt over snittet (18,5% over kommunegruppa og 16% over landssnittet). Nord-Aurdal hadde en stor økning i brutto driftsutgifter fra 2015 til 2016, dette i forbindelse med helårsvirkning av VLMS.

Netto driftsutgifter pleie og omsorg ligger vesentlig over sammenligningskommunene våre i Oppland og over landsgjennomsnittet. Det er særlig for innbyggere over 80 år at kommunen har høyere netto driftsutgifter per innbygger. Der ligger vi 29% over snittet i kommunegruppa, 30% over snittet i Oppland og 26% over landsgjennomsnittet.

Nord-Aurdal har de siste årene hatt sterk vekst i netto driftsutgifter per innbygger. Vi har en økning i samlede netto driftsutgifter fra 2016 med 2%. Vi har en nedgang i gruppen 67-79 år med 1,5% og en økning i gruppen over 80 år med 3,5%.

Sammenlignet med vår kommunegruppe ligger vi så vidt i underkant når det gjelder antall mottakere av hjemmetjenester per 1000 innbygger mellom 0-66 år. For innbyggere 67-79 år har Nord-Aurdal 44% færre mottakere av hjemmetjenester per 1000 innbygger enn kommunegruppa og 32% færre enn landssnittet og for aldersgruppen 80 år og oppover ligger kommunen 25% under kommunegruppa og 16% under landsgjennomsnittet.

Vi har vesentlig høyere andel av mottakere med omfattende tjenestebehov i alle aldersgrupper enn det vår kommunegruppe, Oppland og landsgjennomsnittet har. I aldergruppen 0-66 år ligger vi 13,7 prosentpoeng høyere enn vår kommunegruppe. I aldersgruppen 67-79 ligger vi 13,9 prosentpoeng over vår kommunegruppe og for mottakere over 80 år ligger vi 18,7 prosentpoeng over snittet i vår kommunegruppe. Dette kan tyde på at brukerne har mer omfattende behov når de får hjelp. Det har også sammenheng med at kommunen har relativt få institusjonsplasser, og høy andel omsorgsboliger.

Aldersgruppene 0-66 år og 67-79 år har en relativt stabilt andel hjemmetjenestemottakere med omfattende bistandsbehov. For mottakere over 80 år har andelen vært økende de tre siste år. Fra 2015 til 2017 har vi hatt en økning med 11,9 prosentpoeng i denne gruppen, derav 5,4 prosentpoeng fra

2016 til 2017. Dette korrelerer også med at vi i løpet av denne perioden har etablert inn i drift omsorgsboliger på Fagernes med heldøgnsbemanning og høy pleiefaktor. Andelen hjemmetjenestemottakere over 80 år med omfattende bistandsbehov øker også på landsbasis. Fra 2016 til 2017 økte andelen i denne gruppen med 1,4 prosentpoeng både på i vår kommunegruppe og på landsbasis. Dette er nok et resultat av at befolkningen blir eldre og at vi lever stadig lengre.

7.8 Barnevern, konsern

Barnevern	Nord-Aurdal 2015	Nord-Aurdal 2016	Nord-Aurdal 2017	Nord-Fron 2017	Sel 2017	Tynset 2017	Kostra gr.11 2017	Oppland 2017	Landet u. Oslo 2017
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten	9 160	11 327	13 760	5 606	11 744	7 651	10 878	12 245	10 278
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251 og 252) per barn i barnevernet	131 287	148 591	154 991	80 838	94 640	119 500	..	..	126 871
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn med tiltak	167 971	203 221	207 962	115 038	156 963	168 185	..	..	203 571
Netto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252)	348 190	406 870	463 440	191 818	286 071	135 103	..	..	355 067
Barn med melding ift. antall innbyggere 0-17 år	3,8	4,7	4,5	4,6	8,0	4,0	..	..	4,6
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år	5,5	5,6	6,6	4,9	7,5	4,5	..	..	5,0
Brutto driftsutgifter per barn (funksjon 244)	33 345	44 742	37 302	48 311	30 324	46 671	..	..	46 516
Brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet (funksjon 251)	25 723	26 422	16 463	24 756	25 963	64 680	..	..	38 009
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252)	376 429	428 696	483 680	197 727	309 607	135 172	..	..	428 938
Andel meldinger med behandlingstid innen 7 dager	100	99	100	100	100	100	99	99	99
Andel undersøkelser med behandlingstid innen 3 måneder	76	86	95	79	89	100	85	79	86
Stillinger med fagutdanning per 1 000 barn 0-17 år	3,2	3,5	3,9	4,0	4,5	4,1	4,5	5,3	4,8
Andel meldinger som går til undersøkelse	52,9	73,9	74,6	84,3	87,9	57,9	..	..	82,4
Andel undersøkelser som førte til tiltak	52,9	53,5	54,8	63,2	50,0	53,8	..	..	42,1
Stillinger med fagutdanning av alle fag- og tiltaksstillinger	93	93	102	96	92	100	97	100	98

Barnevern består av barneverntjeneste (funksjon 244), barneverntiltak i familie (251) og barneverntiltak utenfor familie (252).

Netto driftsutgifter for barneverntjenesten i Nord-Aurdal ligger ca. 20% over snittet i vår kommune-gruppe og landet. Dette gjenspeiles også i de differensierte netto driftsutgiftene. For netto driftsutgift per barn i barnevernet ligger vi 18 % over landssnittet. Vi ligger her 48-20 % over våre nærmeste sammenligningskommuner. For netto driftsutgifter per barn med tiltak ligger vi nært landssnittet, men fremdeles 45-20% over de sammenligningskommunene. For netto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet bruker Nord Aurdal kommune 30% mer per barn enn landssnittet og 2,5-0,5 ganger mer enn våre nærmeste sammenligningskommuner.

For barnevernstjenesten (funksjon 244) ligger Nord-Aurdal med en brutto driftsutgift som tilsvarer kun 80% av landssnittet. For tiltak i familie (funksjon 251) er dette tallet nede i 43%. For tiltak utenfor familie (funksjon 252) er derimot forholdene snudd. Her viser resultatene fra 2017 at Nord-Aurdal kommune har brutto driftsutgifter per barn plassert av barnevernet som er 11% høyere enn lands-nittet og 0,5-2,5 ganger høyere enn våre nærmeste sammenligningskommuner.

For andel barn med melding i forhold til antall innbyggere 0-17 år, ligger Nord-Aurdal på landsgjennom-snittet. For andel barn med barnevernstiltak i forhold til antall innbyggere 0-17 år, ligger kommunen 1,6 prosentpoeng over landssnittet. For disse punktene er det noe variasjon for sammenlignings-kommunene. Nord-Aurdal ligger i øvre sjiktet, sammenlignet med disse.

Antall meldinger som kommer inn med behandlingstid innen 7 dager ligger på 100%. Andel under-søkelser med behandlingstid innen 3 måneder ligger på 95%. Dette er 10 prosentpoeng over snittet i vår KOSTRA-kommunegruppe, og 9 prosentpoeng over landssnittet. Andel meldinger som går til under-søkelse ligger i kommunen på 74,6. Dette er i nedre sjiktet sett i forhold til våre tre sammenlignings-kommuner og det er 8 prosentpoeng under landssnittet. Andel undersøkelser som førte til tiltak i Nord-Aurdal i 2017 var 54. Dette er i øvre sjiktet for våre sammenligningskommuner og 13 prosentpoeng over landssnittet.

Når det gjelder fagutdanning, hadde Nord-Aurdal i 2017 3,9 stillinger med fagutdanning per 1000 barn 0-17 år. Dette er 0,6 under snittet i KOSTRA-kommunegruppa og 0,9 under landssnittet. Av alle fag- og tiltaksstillinger viser tallene at Nord-Aurdals andel med fagutdanning var 102. Dette kan komme av at det er tilført stillinger/andeler/vikariater i løpet av året. Landssnittet her ligger på 98, og snittet i kommunegruppa ligger på 97.

7.9 Sosialtjenesten, konsern

Sosialtjeneste	Nord-Aurdal 2015	Nord-Aurdal 2016	Nord-Aurdal 2017	Nord-Fron 2017	Sel 2017	Tynset 2017	Kostra gr.11 2017	Oppland 2017	Landet u. Oslo 2017
Netto driftsutg. til sosialtjenesten i prosent av samlede netto driftsutgifter	3,8	4,0	4,1	3,2	4,9	1,2	3,7	3,4	3,9
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år	3 513	3 990	4 235	3 772	5 620	1 313	3 819	3 417	3 721
Netto driftsutg. til råd, veiledning og sos.forebyggende arb. pr. innb, 20-66 år	1 245	1 512	1 666	1 899	2 982	148	1 840	1 553	1 438

Sosialtjeneste	Nord-Aurdal 2015	Nord-Aurdal 2016	Nord-Aurdal 2017	Nord-Fron 2017	Sel 2017	Tynset 2017	Kostra gr.11 2017	Oppland 2017	Landet u. Oslo 2017
Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr innbygger 20-66 år	2 206	2 368	2 398	1 979	2 638	1 165	1 759	1 778	1 818
Netto driftsutg. til tilbud til pers. med rusprobl. pr. innb. 20-66 år	62	110	171	-107	0	0	220	86	465
Sosialhjelpsmottakere	282	288	256	187	251	126	..	..	279
Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggerne 20-66 år	6,8	6,9	6,2	5,3	6,8	3,6	..	..	4,0
Brutto driftsutgifter pr. sosialhjelpsmottaker, i kroner	55 635	64 049	70 109	73 791	89 000	176 944	..	..	102 606
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker	32 801	34 455	36 930	35 433	37 096	35 278	..	..	45 299
Korrigerte driftsutgifter til sosialtjenesten pr. mottaker	22 309	23 861	13 723	26 840	41 367	125 722	..	..	48 288
Gjennomsnittlig utbetaling pr. stønadsmåned	8 173	8 646	8 391	8 578	8 807	8 942	..	..	..
Sosialhjelpsmottakere med stønad i 6 måneder eller mer	80	83	73	63	73	31	..	..	101
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde	37,6	38,9	41,8	30,5	27,9	40,5	..	..	40,4

Netto driftsutgifter til sosialtjenesten i prosent av samlede netto driftsutgifter lå i 2017 på 4,1%. Dette er en fortsettelse av den økningen vi har sett de siste årene. Økningen er i takt med landsgjennomsnittet. Vi ligger 0,2 prosentpoeng over landssnittet og 0,4 prosentpoeng over snittet i vår kommunegruppe. Netto driftsutgifter til sosialtjenesten per innbygger 20-66 år lå 10% over snittet i kommunegruppen og 12% over landssnittet. Netto driftsutgifter til råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid for samme aldersgruppe lå i 2017 13,5% over landssnittet og 10,5% under snittet i kommunegruppa. Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp for samme gruppe lå 21,5% over landssnittet og 26,5% over snittet i kommunegruppa. Netto driftsutgift til personer med rusproblemer per innbygger 20-66 år lå i 2017 2,7 ganger under landssnittet og 1,3 ganger under snittet i kommunegruppa.

I 2017 hadde Nord-Aurdal kommune 256 sosialhjelpsmottakere. Dette er det høyeste antallet av våre sammenligningskommuner, men det er 23 brukere færre enn landsgjennomsnittet. Av innbyggerne i kommunen mellom 20-66 år var 6,2% sosialhjelpsmottakere. Dette er vesentlig høyere enn landssnittet, og cirka midt på treet i forhold til våre sammenligningskommuner.

Brutto driftsutgifter per sosialhjelpsmottaker lå i 2017 på kr 70 109. Dette er under snittet til våre sammenligningskommuner og landet. Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp per mottaker lå på kr 36 930. Dette er temmelig likt snittet i våre sammenligningskommuner og kr 8 000 under landssnittet per mottaker. For begge de nevnte postene, har Nord-Aurdal kommune hatt en jevn økning de siste tre årene.

Den gjennomsnittlige utbetalingen pr stønadsmåned lå i 2017 på kr 8 391. Dette er i underkant av nivået til våre sammenligningskommuner, og en liten reduksjon sett opp mot fjoråret. 73 sosialhjelpsmottakere mottok i 2017 støtte i 6 måneder eller mer, noe som er over sammenligningskommunene men under landssnittet. For Nord-Aurdal kommune er dette en nedgang på 10 fra 2016. Av alle som mottok sosialhjelp i Nord-Aurdal i 2017, hadde 41,8% sosialhjelp som eneste inntektskilde. Dette er over våre sammenligningskommuner og landet. For Nord-Aurdal har det vært en jevn økning fra 2015 med 1,3 prosentpoeng oppgang til 2016 og 2,9 prosentpoeng økning til 2017.

7.10 Brann og ulykkesvern, konsern

Brann og ulykkesvern	Nord-Aurdal 2015	Nord-Aurdal 2016	Nord-Aurdal 2017	Nord-Fron 2017	Sel 2017	Tynset 2017	Kostra gr.11 2017	Oppland 2017	Landet u. Oslo 2017
Antall A-objekter	41	41	41	35	42	25	2 694	988	21 289
Antall piper pr. innbygger	0,45	0,52	0,57	0,62	1,28	0,52	0,49	0,55	0,38
Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret +1)	396	410	620	431	410	1 086	446	501	466
Netto driftsutgifter til funksjon 338 pr. innbygger	95	149	70	10	0	124	86	39	56
Andel A-objekter som har fått tilsyn	58,5	61,0	7,3	105,7	40,5	48,0	43,9	56,2	47,3
Andel piper feiet	40,1	28,1	26,3	22,0	7,6	49,3	36,0	35,7	32,1
Årsverk av feier pr. 1000 innbyggere funksjon 338	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	..	0,2	0,1
Antall bygningsbranner pr. 1000 innbyggere	0,3	0,6	0,6	1,4	0,2	0,5	0,6	0,8	0,6
Netto driftsutgifter til funksjon 339 pr. innbygger	1 111	946	1 030	1 153	751	889	847	824	766
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner	1 206	1 095	1 099	1 163	751	1 013	934	863	822
Årsverk til funksjon 339 pr. 1000 innbyggere	0,27	0,27	0,27	0,19	0,64	0,40	..	0,37	0,45
Årsverk i brann- og ulykkesvern pr. 1000 innbyggere	1,00	1,00	1,00	0,64	0,94	0,77	..	0,73	0,70
Antall boligbranner pr. 1000 innbyggere	0,15	0,62	0,62	0,35	0,58	0,00	0,38	0,40	0,34

Alle branntilsyn ble i 2017 utført av Valdres brannforebyggende avdeling. Tilsynene som er gått har vært mer risikobasert enn tidligere år, noe som følger av den nye Forebyggendeforskriften som trådte i kraft 01.01.2016.

Når det gjelder feiing er det i tråd med forskriftene også her blitt en dreining fra feiing av «alle» piper til tilsyn og behovstilpasset feiing, følgelig går også andelen feide piper ned.

7.11 Vann og avløp, konsern

Vann og avløp	Nord-Aurdal 2015	Nord-Aurdal 2016	Nord-Aurdal 2017	Nord-Fron 2017	Sel 2017	Tynset 2017	Kostra gr.11 2017	Oppland 2017	Landet u. Oslo 2017
Vann									
Finansiell dekningsgrad	89	84	82	101	107	116	98	101	98

Vann og avløp	Nord-Aurdal 2015	Nord-Aurdal 2016	Nord-Aurdal 2017	Nord-Fron 2017	Sel 2017	Tynset 2017	Kostra gr.11 2017	Oppland 2017	Landet u. Oslo 2017
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning	65,5	65,2	65,7	80,7	69,5	56,0..		69,1	83,1
Gebyrinntekter per innbygger tilknyttet kommunal vannforsyning (kr/tilkn.innb)	2 043	1 961	1 957	1 759	2 442	1 853..		2 223	1 495
Gebyrgrunnlag per innbygger tilknyttet kommunal vannforsyning (kr/tilkn.innb)	2 288	2 325	2 379	1 737	2 281	1 594..		2 202	1 531
Gebyrgrunnlag per m3 kommunal vannleveranse (kr/m3)	8,46	8,59	9,91	8,85	32,65	9,65..		13,26	9,84
Driftsutgifter per innbygger tilknyttet kommunal vannforsyning (kr/tilkn.innb)	1 690	1 661	1 585	1 371	1 814	1 467..		1 524	1 073
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)	4 976	5 170	5 688	4 183	4 102	3 217	2 941	3 930	3 431
Avløp									
Finansiell dekningsgrad	128	119	131	112	85	100	99	102	98
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste	75,1	74,7	54,6	78,6	58,1	58,1..		67,2	82,9
Gebyrinntekter per innbygger tilknyttet kommunal avløpstjeneste (kr/tilkn.innb)	3 028	3 026	4 577	3 121	3 035	3 142..		2 968	1 806
Gebyrgrunnlag per innbygger tilknyttet kommunal avløpstjeneste (kr/tilkn.innb)	2 368	2 534	3 489	2 776	3 564	3 147..		2 898	1 842
Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)	7 260	7 204	6 483	5 742	4 026..		3 676	4 930	3 839
Årsgebyr for septiktømming - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)	2 634	3 029	3 400	1 848	870	1 458	1 514	1 791	1 553
Tetthet av pumpestasjoner (antall/km kommunalt spillvannsnett)	0,18	0,17	0,17	0,16	0,36	0,37..		0,19	0,28

Nord-Aurdal kommune har gjennom flere år gjort betydelige investeringer på vann og avløp. Investeringene gir kapitalkostnader som inngår i selvkost-regnskapene. Vann og avløp driftes godt med høyt fokus på effektivitet og økonomi, med en målsetning om en dekningsgrad på 100 %. På avløp ligger dekningsgraden i henhold til beregningene nå på 131 %. Som en konsekvens av dette er gebyret for avløp redusert med 10 % i 2018. For vann er forholdet stikk motsatt og her ble gebyret økt med 10% i 2018 da vi er nede i en selvkostgrad på 82,7% og et negativt fond på ca. 6 mill. kr. Sanering og rehabilitering av vann og avløps-anlegg over flere år gir resultater i form av mer effektiv drift med merkbart mindre lekkasjer

7.12 Samferdsel, konsern

	Nord-Aurdal 2015	Nord-Aurdal 2016	Nord-Aurdal 2017	Nord-Fron 2017	Sel 2017	Tynset 2017	Kostra gr.11 2017	Oppland 2017	Landet u. Oslo 2017
Nto. dr.utg. i kr pr. innb., komm. veier og gater, konsern	889	1 085	1 046	2 249	1 578	469	1 251	1 116	1 065
Nto. dr.utg. i kr pr. km kommunal vei og gate, konsern	83 203	102 087	97 696	109 195	138 269	90 586	93 752	109 304	128 584
Bto. dr.utg. i kr til gatebelysn. pr. km komm. vei	8 333	7 875	11 792	19 067	26 346	8 342	19 935	19 361	20 895
Bto.dr.utg. i kr til gatebelysning pr. lyspunkt, kommunal vei og gate, konsern	403	318	476	606	2 528	276	859	556	752
Bto. dr.utg. i kr til gatebelysn. pr. lyspunkt lang fylkes- /riksvei som kommunen betaler for, konsern	578	317	472..		2 708	250	663	641	709
Andel kommunale veier og gater uten fast dekke	42,0	42,0	39,1	50,8	14,9	13,8	44,1	44,9	30,9
Antall km tilrettelagt for syklende som kommunen har ansvaret for pr. 10 000 innb	..	15	16	19	36	59	22	19	13
Bto. dr.utg. i kr pr. km kommunal vei og gate, konsern	84 145	102 478	99 232	109 915	138 269	91 931	103 995	119 242	148 274
Korr. bto. dr.utg. i kr pr. km komm. vei og gate, konsern	82 333	95 174	97 174	98 839	138 254	91 931	97 896	117 363	141 420
Antall utstedte parkeringstillatelser for forflytningshemmede pr. 10 000 innb	138	119	121	183	54	11	179	154	120

To veger har fått fast dekke (asfalt) i 2017. Tveitavegen og Månovegen. Dette er i tråd med kommunens plan om å redusere antall kilometer med grusveg. Kommunens utgifter til vedlikehold av kommunale veger ligger litt over snittet i vår kostragruppe, men godt under snittet i Oppland og Norge.

7.13 Avfall og renovasjon

	Nord-Aurdal 2015	Nord-Aurdal 2016	Nord-Aurdal 2017	Nord-Fron 2017	Sel 2017	Tynset 2017	Kostra gr.11 2017	Oppland 2017	Landet u. Oslo 2017
Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)	2 167	2 232	2 300	1 551	1 787	2 661	3 192	2 203	2 712
Antall avfallstyper som det er lagt til rette for sortering av, enten hos abonnenten eller på sentralsorteringsanlegg (for materialgjenvinning)	9	10	10	5	10	10	7	7	6

VKR sine gebyrer for husholdningsavfall er langt under kostragruppe 11 og litt over gjennomsnittet i Oppland. Det er imidlertid må huske på at i VKR sitt område kan både husholdningsabonnenter og fritidsboligabonnenter fritt levere alle typer avfall gratis på miljøstasjonene. Dette er ikke likt over hele landet og fanges dessverre ikke opp i tabellen over.

Adresse: Nord-Aurdal kommune,
Boks 143, 2901 Fagernes.
Mail: nak@nord-auerdal.kommune.no
Tlf: 61 35 90 00

Foto: Katrine Kammerud